

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

**Medzinárodný
internetový vedecký časopis
zameraný na právne otázky
v interdisciplinárnych súvislostiach**

**International
Scientific Online Journal
for the Study of Legal Issues
in the Interdisciplinary Context**

**Vydáva
Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave**

**Issued by
Faculty of Law
Trnava University in Trnava**

**Vychádza štvrťročne
2025, ročník XIII.**

**Issued Quarterly
2025, Volume XIII.**

ISSN 1339-5467

2025

2

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný
internetový vedecký časopis
zameraný na právne otázky
v interdisciplinárnych súvislostiach

International
Scientific Online Journal
for the Study of Legal Issues
in the Interdisciplinary Context

Vydáva:
Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Slovenská republika

Issued by:
Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Slovak Republic

Vychádza štvrt'ročne
2025, ročník XIII.

Issued Quarterly
2025, Volume XIII.

URL časopisu:
<https://sei.iuridica.truni.sk>

Journal's URL:
<https://sei.iuridica.truni.sk>

Poštová adresa redakcie:
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika

Editorial Office Postal Address:
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic

E-mailová adresa redakcie:
sei.journal@gmail.com

Editorial Office E-mail Address:
sei.journal@gmail.com

Hlavný redaktor:
Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

Editor in Chief:
Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

Výkonný redaktor:
Ing. Jana Koprlová, PhD.

Executive Editor:
Ing. Jana Koprlová, PhD.

© Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Slovenská republika

© Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Slovak Republic

ISSN 1339-5467

DOI: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2025/13/2>

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** je časopis s otvoreným prístupom, čo znamená, že všetok obsah je bezplatne voľne dostupný užívateľovi alebo jeho inštitúcii. Používatelia môžu čítať, sťahovať, kopírovať, distribuovať, tlačiť, vyhľadávať alebo odkazovať na úplné texty článkov, alebo ich používať na akýkoľvek iný zákonný účel bez predchádzajúceho vyžiadania si povolenia od vydavateľa alebo autora. Uvedené je v súlade s definíciou otvoreného prístupu BOAI.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** nevyžaduje poplatky za spracovanie článkov ani žiadne iné autorské poplatky.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is an open access journal which means that all content is freely available without charge to the user or his/her institution. Users are allowed to read, download, copy, distribute, print, search, or link to the full texts of the articles, or use them for any other lawful purpose, without asking prior permission from the publisher or the author. This is in accordance with the BOAI definition of open access.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** does not require article processing charges or any other author fees.

Publikácia je šírená pod licenciou Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. Dielo je možné opakovane používať za predpokladu uvedenia mien autorov a len na nekomerčné účely, pričom nie je možné z diela ani z jeho jednotlivých častí vyhotoviť odvodené dielo formou spracovania alebo iných zmien.

The publication is distributed under the Creative Commons 4.0 license, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives. The work can be used repeatedly, provided that the names of the authors are mentioned and only for non-commercial purposes, while it is not possible to create a derivative work from the work or its individual parts in the form of processing or other changes.

Autori, ktorí publikujú v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, si ponechajú autorské práva na svoje dielo, pričom ho licencujú na základe licencie Creative Commons 4.0, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives, ktorá umožňuje ich dielo opakovane používať za predpokladu uvedenia mien autorov a len na nekomerčné účely, pričom nie je možné z diela ani z jeho jednotlivých častí vyhotoviť odvodené dielo formou spracovania alebo iných zmien.

Authors publishing with the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** retain the copyright to their work, licensing it under the Creative Commons 4.0 license, Attribution-NonCommercial-NoDerivatives, which allows their work to be used repeatedly, provided that the names of the authors are mentioned and only for non-commercial purposes, while it is not possible to create a derivative work from the work or its individual parts in the form of processing or other changes.

Redakčná rada

Hlavný redaktor

Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Výkonný redaktor

Ing. Jana Koprlová, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Predseda redakčnej rady

Prof. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Zahraniční členovia redakčnej rady

Prof. Daniel Barnhizer

 Michigan State University College of Law, Spojené štáty americké

Prof. dr hab. Józef Ciągwa

 Uniwersytet Śląski w Katowicach, Poľsko

Prof. Elizabeth Clark

 Brigham Young University, Spojené štáty americké

Prof. Dr. Maximilian Fuchs

 Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt, Nemecko

Prof. JUDr. Jakub Handrlica LL.M., Ph.D., DSc.

 Univerzita Karlova v Praze, Česká republika

Professeur titulaire Louis-Léon Christians

 Université catholique de Louvain, Belgicko

Prof. Dr. Sc. Tatjana Josipović

 Sveučilište u Zagrebu, Chorvátsko

Doc. Dr. Sc. Aleksandra Maganić

 Sveučilište u Zagrebu, Chorvátsko

Prof. Nikos Maghioros

 Aristotelio Panepistimio Thessalonikis, Grécko

Doc. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph. D.

 Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika

Prof. Dr. Dušan Nikolić

 Univerzitet u Novom Sadu, Srbsko

Prof. Alberto Patiño Reyes

 Universidad Iberoamericana, Mexiko

Prof. Francisca Pérez Madrid

 Universitat de Barcelona, Španielsko

Prof. Michele Rosboch

 Università degli Studi di Torino, Taliansko

Prof. Balázs Schanda, Ph.D.

 Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Maďarsko

Prof. Charles Szymanski

 Vytauto Didžiojo universitetas, Litva

 Michigan State University College of Law, Spojené štáty americké

Prof. JUDr. Martin Štefko, Ph.D., DSc.

 Univerzita Karlova v Praze, Česká republika

Prof. Emmanuel Tawil

 Université Panthéon-Assas, Francúzsko

Dr. Angelo Viglianisi Ferraro

 Università degli Studi Mediterranea di Reggio Calabria, Taliansko

Assoc. Prof. Andrei Zarafiu, Ph.D.

 Universitatea din București, Rumunsko

Prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, univ. dipl. prav.

 Univerza v Ljubljani, Slovinsko

Domáci členovia redakčnej rady

Prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Prof. JUDr. Bc. Miriam Laclavíková, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Doc. JUDr. Marianna Novotná, PhD., univ. prof.

 Trnavská univerzita v Trnave

Doc. JUDr. PhDr. Adriana Pollák, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Prof. PhDr. Miroslava Szarková, CSc.

 Ekonomická univerzita v Bratislave

Prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc.

 Trnavská univerzita v Trnave

Dr.h.c. prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.

 Trnavská univerzita v Trnave

Zahraniční redaktori

Prof. Preeti D. Das

 Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India

Thlic. Mgr. Monika Menke, Th.D.

 Univerzita Palackého v Olomouci, Česká republika

Prof. Mincho Petrov Minchev, Dr. Habil.

 Velikoturnovski universitet „Sv. Sv. Kiril i Metodii“, Bulharsko

Editorial Board

Editor in Chief

Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Executive Editor

Ing. Jana Koprlová, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Chairman of the Editorial Board

Prof. JUDr. Mgr. Andrea Olšovská, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Foreign Members of the Editorial Board

Prof. Daniel Barnhizer

 Michigan State University College of Law, United States of America

Professeur titulaire Louis-Léon Christians

 Catholic University of Louvain, Belgium

Prof. dr hab. Józef Ciagwa

 University of Silesia in Katowice, Poland

Prof. Elizabeth Clark

 Brigham Young University, United States of America

Prof. Dr. Maximilian Fuchs

 Catholic University of Eichstätt-Ingolstadt, Germany

Prof. JUDr. Jakub Handrlica LL.M., Ph.D., DSc.

 Charles University in Prague, Czech Republic

Prof. Dr. Sc. Tatjana Josipović

 University of Zagreb, Croatia

Assoc. Prof. Dr. Sc. Aleksandra Maganić

 University of Zagreb, Croatia

Prof. Nikos Maghioros

 Aristotle University of Thessaloniki, Greece

Assoc. Prof. JUDr. Filip Melzer, LL.M., Ph. D.

 Palacký University Olomouc, Czech Republic

Prof. Dr. Dušan Nikolić

✚ University of Novi Sad, Serbia

Prof. Alberto Patiño Reyes

✚ Ibero-American University, Mexico

Prof. Francisca Pérez Madrid

✚ University of Barcelona, Spain

Prof. Michele Rosboch

✚ University of Turin, Italy

Prof. Balázs Schanda, Ph.D.

✚ Pázmány Péter Catholic University, Hungary

Prof. Charles Szymanski

✚ Vytautas Magnus University, Lithuania

✚ Michigan State University College of Law, United States of America

Prof. JUDr. Martin Štefko, Ph.D., DSc.

✚ Charles University in Prague, Czech Republic

Prof. Emmanuel Tawil

✚ Panthéon-Assas University, France

Dr. Angelo Viglianisi Ferraro

✚ “Mediterranea” University of Reggio Calabria, Italy

Assoc. Prof. Andrei Zarafiu, Ph.D.

✚ University of Bucharest, Romania

Prof. dr. Viktorija Žnidaršič Skubic, univ. dipl. prav.

✚ University of Ljubljana, Slovenia

Internal Members of the Editorial Board

Prof. JUDr. Soňa Košičiarová, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. JUDr. Bc. Miriam Laclavíková, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Doc. JUDr. Marianna Novotná, PhD., univ. prof.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Doc. JUDr. PhDr. Adriana Pollák, PhD.

✚ Trnava University in Trnava, Slovakia

Prof. PhDr. Miroslava Szarková, CSc.

 University of Economics in Bratislava, Slovakia

Prof. JUDr. Ivan Šimovček, CSc.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Dr.h.c. prof. doc. JUDr. Marek Šmid, PhD.

 Trnava University in Trnava, Slovakia

Foreign Editors

Prof. Preeti D. Das

 Jawaharlal Nehru University, New Delhi, India

Thlic. Mgr. Monika Menke, Th.D.

 Palacký University Olomouc, Czech Republic

Prof. Mincho Petrov Minchev, Dr. Habil.

 St. Cyril and St. Methodius University of Veliko Turnovo, Bulgaria

Obsah

Jana Koprlová

Editoriál k letnej edícii

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2025 11

ŠTÚDIE

Peter Vyšný

Ius in bello

podľa Francisca de Vitorii 19

Nejat Dogan

Critiquing Theoretical Approaches

to International Law:

Toward a Balanced International Legal Order 47

Informácie pre autorov 74

Etický kódex 84

Contents

Jana Koprlová <i>Editorial for Summer Edition of the SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2025</i>	15
---	----

STUDIES

Peter Vyšný <i>Francisco de Vitoria's ius in bello</i>	19
Nejat Dogan <i>Critiquing Theoretical Approaches to International Law: Toward a Balanced International Legal Order</i>	47
<i>Information for Authors</i>	79
<i>Code of Ethics</i>	89

Editoriál k letnej edícii SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2025

Ctení čitatelia, vážení priatelia,

dovoľte, aby som Vám predstavila druhé číslo trinásteho ročníka **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, medzinárodného internetového vedeckého časopisu zameraného na právne otázky v interdisciplinárnych súvislostiach.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** vychádza pod záštitou Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave a tematicky sa zameriava najmä na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného práva a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni, pričom prijíma a publikuje výhradne pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky. Jeho cieľom je poskytovať podnetnú a inšpiratívnu platformu pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok a ich komunikáciu na úrovni najmä odbornej právnickej, ale aj zainteresovanej širokej občianskej verejnosti v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

Časopis vychádza v elektronickej on-line podobe pravidelne štyrikrát ročne, a to v termínoch 31. marec, 30. jún, 30. september a 31. december, pričom ponúka priestor pre publikáciu príspevkov v podobe samostatných vedeckých štúdií, ako aj cyklov vedeckých štúdií, esejí zamýšľajúcich sa nad aktuálnou spoločenskou témou alebo dianím, recenzií publikácií vzťahujúcich sa na hlavné zameranie časopisu, a taktiež informácií, ako aj správ súvisiacich so základným poslaním časopisu.

Webová stránka časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ponúka čitateľskej verejnosti informácie v bežnom grafickom rozhraní, a súběžne aj v grafickom rozhraní Blind Friendly pre zrakovo hendikepovaných čitateľov paralelne v slovenskom a anglickom jazyku. V oboch jazykoch zabezpečuje redakcia časopisu i spätnú komunikáciu prostredníctvom svojej osobitnej e-mailovej adresy. Zároveň webová stránka časopisu ponúka čitateľom vďaka uplatneniu dynamického responzívneho webdizajnu možnosť prístúpenia a prehliadania z akéhokoľvek zariadenia umožňujúceho prenos informácií prostredníctvom globálnej siete internet.

Aktuálne, druhé číslo trinásteho ročníka časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ponúka celkovo dve samostatné vedecké štúdie. V poradí

prvá štúdia ponúka čitateľom komplexnú právnu analýzu otázky *ius in bello* podľa Francisca de Vitoriu, španielskeho dominikána a nestora Salamanskej školy, autora ucelenej teórie spravodlivej vojny. Druhá a zároveň posledná štúdia skúma tri teoretické prístupy k medzinárodnému právu smerom k vyváženému medzinárodnému právnemu poriadku, pričom ukazuje a analyzuje, ako realizmus so zameraním na prežitie ignoruje normatívnu silu práva, ako etatizmus uprednostňuje procedurálnu legitimitu na úkor substantívnej spravodlivosti a ako kantovský idealizmus riskuje povoľovanie donucovacích zásahov v mene morálneho pokroku.

V súvislosti s vydaním druhého čísla trinásteho ročníka časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** by sme veľmi radi informovali všetkých jeho čitateľov, prispievateľov aj priaznivcov, že časopis je registrovaný v Adresári časopisov s otvoreným prístupom (Directory of Open Access Journals, DOAJ), ako aj v medzinárodných vedeckých databázach Crossref, ERIH PLUS a Index Copernicus International a požiadal o registráciu v ďalších medzinárodných vedeckých databázach. Súčasne by sme veľmi radi informovali aj o tom, že do okamihu vydania nového čísla časopisu zaznamenali jeho webové stránky celkom 156 krajín návštev (v abecednom poradí):

1. Afganistan	53. Irán	105. Omán
2. Albánsko	54. Island	106. Ostrov Man
3. Alžírsko	55. Izrael	107. Pakistan
4. Angola	56. Írsko	108. Palestína
5. Antigua a Barbuda	57. Jamajka	109. Panama
6. Argentína	58. Japonsko	110. Paraguaj
7. Arménsko	59. Jemen	111. Peru
8. Austrália	60. Jordánsko	112. Pobrežie slonoviny
9. Azerbajdžan	61. Južná Afrika	113. Poľsko
10. Bahrajn	62. Južná Kórea	114. Portoriko
11. Bangladéš	63. Kambodža	115. Portugalsko
12. Barbados	64. Kamerun	116. Rakúsko
13. Belgicko	65. Kanada	117. Rumunsko
14. Belize	66. Kapverdy	118. Rusko
15. Benin	67. Katar	119. Rwanda
16. Bielorusko	68. Kazachstan	120. Salvádor
17. Bolívia	69. Keňa	121. Saudská Arábia
18. Bosna a Hercegovina	70. Kirgizsko	122. Senegal
19. Brazília	71. Kolumbia	123. Seychely
20. Bulharsko	72. Kongo – Kinšasa	124. Sierra Leone

21. Burkina Faso	73. Kosovo	125. Singapur
22. Burundi	74. Kostarika	126. Sint Maarten
23. Curaçao	75. Kuba	127. Slovensko
24. Cyprus	76. Kuvajt	128. Slovinsko
25. Česká republika	77. Laos	129. Somálsko
26. Čierna Hora	78. Lesotho	130. Spojené arabské emiráty
27. Čile	79. Libanon	131. Spojené kráľovstvo
28. Čína	80. Litva	132. Spojené štáty americké
29. Dánsko	81. Líbya	133. Srbsko
30. Dominika	82. Lotyšsko	134. Srí Lanka
31. Dominikánska republika	83. Luxembursko	135. Sudán
32. Egypt	84. Macedónsko	136. Sýria
33. Ekvádor	85. Madagaskar	137. Španielsko
34. Estónsko	86. Maďarsko	138. Švajčiarsko
35. Etiópia	87. Malajzia	139. Švédsko
36. Fidži	88. Malawi	140. Tadžikistan
37. Filipíny	89. Malta	141. Taiwan
38. Fínsko	90. Maroko	142. Taliansko
39. Francúzsko	91. Maurícius	143. Tanzánia
40. Ghana	92. Mexiko	144. Thajsko
41. Grécko	93. Mjanmarsko	145. Togo
42. Gruzínsko	94. Moldavsko	146. Trinidad a Tobago
43. Guam	95. Mongolsko	147. Tunisko
44. Guatemala	96. Mozambik	148. Turecko
45. Guinea	97. Namíbia	149. Uganda
46. Holandsko	98. Nemecko	150. Ukrajina
47. Honduras	99. Nepál	151. Uruguaj
48. Hongkong	100. Nigéria	152. Uzbekistan
49. Chorvátsko	101. Nikaragua	153. Venezuela
50. India	102. Nórsko	154. Vietnam
51. Indonézia	103. Nová Kaledónia	155. Zambia
52. Irak	104. Nový Zéland	156. Zimbabwe

Pri príležitosti vydania druhého čísla trinásteho ročníka časopisu by som sa veľmi rada úprimne poďakovala všetkým prispievateľom, ktorí doň aktívne prispeli a podelili sa tak s čitateľmi o svoje vedomosti, skúsenosti či nevšedné pohľady na problematiku právnych otázok, a rovnako tiež vedeniu Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave, všetkým priateľom, kolegom, zamestnancom Právnickej fakulty i rektorátu Trnavskej univerzity v Trnave za ich podporu a podnetné rady, a napokon tiež členom redakčnej rady časopisu a redakčnému tímu.

Verím, že časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** poskytne podnetnú a inšpiratívnu platformu pre komunikáciu na úrovni odbornej aj občianskej verejnosti, a rovnako tiež pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

V mene celej redakčnej rady a redakcie časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**

s úctou,

Jana Koprlová

Trnava 30. jún 2025

Editorial for Summer Edition of the SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA 2025

Dear readers and friends,

let me introduce the second issue of the thirteenth volume of **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, an international scientific online journal for the study of legal issues in the interdisciplinary context.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is issued under the auspices of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, Slovakia, and it thematically focuses mainly on socially relevant interdisciplinary relations connected with issues of public law and private law at the national, transnational and international levels, while accepting and publishing exclusively original, hitherto unpublished contributions. Its aim is to provide a stimulating and inspirational platform for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues and their communication at the level of primarily legal experts, but also the interested general public in the context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at the national, regional and international levels.

The journal is issued in an electronic on-line version four times a year, regularly on March 31st, June 30th, September 30th and December 31st, and it offers a platform for publication of contributions in the form of separate papers and scientific studies as well as scientific studies in cycles, essays on current social topics or events, reviews on publications related to the main orientation of the journal and also information or reports connected with the inherent mission of the journal.

The website of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** offers the reading public information in the common graphical user interface as well as in the blind-friendly interface designed for visually handicapped readers, both parallel in the Slovak as well as English languages. In both languages the journal's editorial office provides also feedback communication through its own e-mail address. At the same time, the website of the journal offers readers due to the use of dynamic responsive web design accession and browsing by using any equipment that allows transmission of information via the global Internet network.

The current, second issue of the thirteenth volume of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** offers a total of two separate scientific studies. The very first study offers readers a comprehensive legal analysis of

the issue of *ius in bello* according to Francisco de Vitoria, a Spanish Dominican friar and the dean of the School of Salamanca, author of a comprehensive theory of just war. The second and final study examines three theoretical approaches to international law towards a balanced international legal order, while showing and analysing how Realism's focus on survival dismisses law's normative pull, how Statism prizes procedural legitimacy at the expense of substantive justice, and how Kantian Idealism risks licensing coercive interventions in the name of moral progress.

In relation to the release of the second issue of the thirteenth volume of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** we are pleased to inform all its readers, contributors as well as fans that the journal has been registered in the Directory of Open Access Journals (DOAJ) as well as in international scientific databases Crossref, ERIH PLUS and Index Copernicus International and applied for registration in other international scientific databases. At the same time, we would like to inform that till the date of the new issue, the journal's websites had recorded a total of 156 countries of visits (in alphabetical order):

1. Afghanistan	53. Greece	105. Pakistan
2. Albania	54. Guam	106. Palestine
3. Algeria	55. Guatemala	107. Panama
4. Angola	56. Guinea	108. Paraguay
5. Antigua and Barbuda	57. Honduras	109. Peru
6. Argentina	58. Hong Kong	110. Philippines
7. Armenia	59. Hungary	111. Poland
8. Australia	60. Iceland	112. Portugal
9. Austria	61. India	113. Puerto Rico
10. Azerbaijan	62. Indonesia	114. Qatar
11. Bahrain	63. Iran	115. Romania
12. Bangladesh	64. Iraq	116. Russia
13. Barbados	65. Ireland	117. Rwanda
14. Belarus	66. Isle of Man	118. Saudi Arabia
15. Belgium	67. Israel	119. Senegal
16. Belize	68. Italy	120. Serbia
17. Benin	69. Jamaica	121. Seychelles
18. Bolivia	70. Japan	122. Sierra Leone
19. Bosnia and Herzegovina	71. Jordan	123. Singapore
20. Brazil	72. Kazakhstan	124. Sint Maarten
21. Bulgaria	73. Kenya	125. Slovakia
22. Burkina Faso	74. Kosovo	126. Slovenia

23. Burundi	75. Kuwait	127. Somalia
24. Cambodia	76. Kyrgyzstan	128. South Africa
25. Cameroon	77. Laos	129. South Korea
26. Canada	78. Latvia	130. Spain
27. Cape Verde	79. Lebanon	131. Sri Lanka
28. Chile	80. Lesotho	132. Sudan
29. China	81. Libya	133. Sweden
30. Colombia	82. Lithuania	134. Switzerland
31. Congo – Kinshasa	83. Luxembourg	135. Syria
32. Costa Rica	84. Macedonia	136. Taiwan
33. Côte d'Ivoire	85. Madagascar	137. Tajikistan
34. Croatia	86. Malawi	138. Tanzania
35. Cuba	87. Malaysia	139. Thailand
36. Curaçao	88. Malta	140. The Netherlands
37. Cyprus	89. Mauritius	141. Togo
38. Czech Republic	90. Mexico	142. Trinidad and Tobago
39. Denmark	91. Moldova	143. Tunisia
40. Dominica	92. Mongolia	144. Turkey
41. Dominican Republic	93. Montenegro	145. Uganda
42. Ecuador	94. Morocco	146. Ukraine
43. Egypt	95. Mozambique	147. United Arab Emirates
44. El Salvador	96. Myanmar	148. United Kingdom
45. Estonia	97. Namibia	149. United States of America
46. Ethiopia	98. Nepal	150. Uruguay
47. Fiji	99. New Caledonia	151. Uzbekistan
48. Finland	100. New Zealand	152. Venezuela
49. France	101. Nicaragua	153. Vietnam
50. Georgia	102. Nigeria	154. Yemen
51. Germany	103. Norway	155. Zambia
52. Ghana	104. Oman	156. Zimbabwe

On the occasion of launching the second issue of the thirteenth volume of the journal, I would be delighted to sincerely thank all the contributors who have contributed in it actively and have shared with the readers their knowledge, experience or extraordinary views on legal issues as well as the top management of the Faculty of Law of the Trnava University in Trnava, all friends, colleagues, employees of the Faculty of Law, the rector's administration at the Trnava University in Trnava for all support and suggestive advices and, finally, also the members of journal's editorial board and the editorial team.

I believe that the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** provides a stimulating and inspirational platform for communication both on the professional level and the level of the civic society as well as for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues in context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at national, regional and international levels.

On behalf of the entire editorial board and editorial office of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**,

Yours faithfully,

Jana Koprlová

Trnava, Slovakia, June 30th, 2025

Ius in bello podľa Francisca de Vitoriu¹

Francisco de Vitoria's *ius in bello*

Peter Vyšný

Abstract: *Francisco de Vitoria (1483/1486 – 1546), a Spanish Dominican friar and the dean of the School of Salamanca, developed a comprehensive theory of just war. In this theory, he addressed ius ad bellum, ius in bello, and ius post bellum. His interpretations of ius in bello – the rules for waging a just war by a just side against an unjust side – are particularly useful, even to this day. This paper briefly analyzes these rules and the solid, yet heterogeneous arguments Vitoria used to prove their validity and correctness. Vitoria's ius in bello corresponds to his understanding of a just war as the judgment of an unjust side by a just side for harm caused. Thus, it primarily regulates the conduct of the just side in an ongoing just war, giving it superiority over the unjust side. Conversely, it restricts the just side's use of military force against the unjust side, a concept that is a precursor to the modern law of war.*

Key Words: *Historical Law of War; Salamanca School; Francisco de Vitoria; Just War Theory; Just Cause for War; ius ad bellum; ius in bello; ius post bellum; Rules and Restrictions on the Use of Military Force.*

Abstrakt: *Francisco de Vitoria (1483/1486 – 1546), španielsky dominikán a nesor Salamanskej školy, vytvoril ucelenú teóriu spravodlivej vojny, v ktorej sa zaoberal ius ad bellum, ius in bello i ius post bellum. Osobitne prínosné, a to do istej miery aj pre súčasnosť, sú jeho výklady o ius in bello, t.j. o pravidlách vedenia spravodlivej vojny spravodlivou (poškodenou) stranou proti nespravodlivej (škodiacej) strane. V predkladanom príspevku sú tieto pravidlá stručne analyzované, a to spolu so solídnu, no heterogénnu argumentáciou, pomocou ktorej Vitoria dokazoval ich opodstatnenosť a správnosť. Vitoriovo ius in bello korešponduje s jeho chápaním spravodli-*

¹ Príspevok je súčasťou riešenia grantového projektu VEGA č. 1/0202/22 s názvom „Teórie spravodlivej vojny učencov Salamanskej školy a ich odkaz v moderných teóriách spravodlivej vojny a modernom vojnovom práve“, zodpovedný riešiteľ doc. JUDr. Peter Vyšný, Ph.D. et Ph.D.

vej vojny ako súdenia nespravodlivej strany spravodlivou stranou pre ujmu, ktorú prvá strana spôsobila druhej, a upravuje tak predovšetkým správanie spravodlivej strany v prebiehajúcej spravodlivej vojne, pričom jej poskytuje istú nadradenosť nad nespravodlivou stranou. Na druhej strane podriaďuje používanie vojenskej sily spravodlivou stranou voči nespravodlivej strane rôznym obmedzeniam, ktoré sú do určitej miery predobrazom moderného vojnového práva.

Kľúčové slová: Historické vojnové právo; Salamanská škola; Francisco de Vitoria; spravodlivá vojna; spravodlivý dôvod na vojnu (*iusta causa*); *ius ad bellum*; *ius in bello*; *ius post bellum*; pravidlá/obmedzenia použitia vojenskej sily.

Úvod

Španielsky dominikán Francisco de Vitoria (1483/1486 – 1546) je nestorom takzvanej druhej, neskorej alebo tiež španielskej scholastiky, významnej teologicko-filozofickej školy obdobia približne 16. storočia a prvej polovice 17. storočia, ktorá sa podľa svojho pôvodného centra, univerzity v španielskom meste Salamanca, často nazýva aj Salamanskou školou (španielsky *Escuela de Salamanca*).² Vitoria, podobne ako ďalší učenci patriaci k Salamanskej škole, sa v teologicko-filozofickej perspektíve zaoberal v podstate celým dobovým poznaním, pričom značnú pozornosť venoval aj komplexným problémom, ktoré by sme dnes zaradili do oblasti právnej či politickej vedy.³

² Bibliografia k Salamanskej škole je veľmi rozsiahla. Z najnovšej literatúry k tejto škole možno uviesť napríklad ALVES, A. A. a J. M. MOREIRA. *The Salamanca School* [online]. 1st ed. London: Continuum, 2010. 153 s. [cit. 2025-05-06]. Major Conservative and Libertarian Thinkers, vol. 9. ISBN 978-1-5013-0183-4. Dostupné na: <https://doi.org/10.5040/9781501301834>; PONCELA GONZÁLEZ, Á., ed. *La escuela de Salamanca: Filosofía y Humanismo ante el mundo moderno*. 1^a ed. Madrid: Verbum, 2015. 400 s. ISBN 978-84-9074-181-8; a VELASCO SÁNCHEZ, J.-T. *La Escuela de Salamanca: Concepto, miembros, problemas, influencias, pervivencias*. 1^a ed. Madrid: Bubok Publishing, 2015. 101 s. ISBN 978-84-686-6627-3.

³ Porovnaj napríklad PAGDEN, A. a J. LAWRANCE, eds. *Vitoria: Political Writings* [online]. 1st ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1991. 399 s. [cit. 2025-05-06]. Cambridge Texts in the History of Political Thought. ISBN 978-0-511-84094-4. Dostupné na: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511840944>; a THUMFART, J. *Die Begründung der globalpolitischen Philosophie: Francisco de Vitorias Vorlesung über die Entdeckung Amerikas im ideengeschichtlichen Kontext*. 1. Aufl. Berlin: Kulturverlag Kadmos, 2012. 299 s. Kaleidogramme, Bd. 44. ISBN 978-3-86599-083-9.

Jedným z týchto problémov bola spravodlivosť alebo – povedané dnešným jazykom – legitimita a legalita vojny. Vitoria vytvoril ucelenú teóriu spravodlivej vojny, v ktorej sa zaoberal začatím, priebehom i ukončením tohto druhu vojny. Osobitne prínosné, a to do istej miery aj pre súčasnosť, sú jeho výklady o *ius in bello*, t.j. o pravidlách vedenia spravodlivej vojny spravodlivou (t.j. poškodenou) stranou proti nespravodlivej (t.j. škodiacej) strane. V predkladanom príspevku budeme tieto pravidlá stručne analyzovať, a to spolu s argumentáciou, pomocou ktorej Vitoria dokazoval ich opodstatnenosť a správnosť. Skôr ako pristúpime k analýze uvedeného, predstavíme širší kontext vzniku a podstatný obsah Vitoriovej teórie spravodlivej vojny.

Vitoriova teória spravodlivej vojny: širší kontext vzniku a podstatný obsah

Salamanská škola sa časovo zhruba prekrýva s obdobím 16. storočia a prvej polovice 17. storočia, počas ktorého Španielsko zaznamenalo všestranný vzostup. Španielsko vtedy kolonizovalo Ameriku (tento proces sa vzhľadom na jeho prevažne vojenský charakter v literatúre často označuje španielskym výrazom *conquista*, t.j. dobytie), zmenilo sa na veľmoc a stalo sa baštou protireformácie (ktorá bola zároveň vnútornou reformou Katolíckej cirkvi), ako aj významným intelektuálnym a kultúrnym centrom. Keďže 16. a 17. storočie sa vyznačovali častými vojnami a Španielsko pre svoju rozsiahlu expanziu, realizovanú v Európe i zámorí, hľadalo legitimitu, nie je prekvapujúce, že k problémom, ktorými sa zaoberali učenci Salamanskej školy, patrila aj spravodlivá vojna (*bellum iustum*). Viacerí učenci patriaci k Salamanskej škole (vrátane Vitoriu) pritom sformulovali relatívne komplexné teórie tohto druhu vojny, ktoré sa z obsahového hľadiska vyznačovali niekedy väčšou, inokedy menšou mierou originality.

Vitoriova teória spravodlivej vojny vznikla okolo roku 1539, keď bolo vydané dielo *Prednášky o Indiánoch* (*Relectiones de Indis*), sumarizujúce jeho niektoré priebežné univerzitné prednášky. Toto dielo sa rozdeľuje na dve, do určitej miery súvisiace časti. Prvá časť sa nazýva *Prvá prednáška o nedávno objavených Indiánoch* (*Relectio prior de Indis recenter inventis*) a zameriava sa na spravodlivé (legitímne, legálne) a nespravodlivé (nelegitímne, nelegálne) tituly (dôvody) španielskej *conquisty* Ameriky, pričom tiež vymedzuje základné vzájomné práva a povinnosti španielskych kolonizátorov a nimi kolonizovaných amerických Indiánov, ktoré sa, podľa Vitoriu, mali uplatňovať v čase, keď medzi kolonizátormi

a Indiánmi panoval mier.⁴ Druhá časť sa nazýva *Druhá prednáška o Indiánoch alebo o práve Španielov viesť vojnu proti barbarom (De Indis relectio posterior, sive de iure belli hispanorum in barbaros)* a obsahuje teóriu spravodlivej vojny, ktorá má univerzálny charakter, keďže Vitoria ju vzťahoval nielen na vojny Španielov, respektíve kresťanov, vedené proti Indiánom a iným, povedané dobovým jazykom, barbarom (rozumej proti nekresťanom, pohanom), ale aj na vojny, ktoré spolu vedú kresťanské krajiny.⁵

Vitoria sa v rámci svojej teórie spravodlivej vojny zaoberal všetkými podstatnými aspektmi tohto druhu vojny, i keď nie všetkými aspektmi v rovnakom rozsahu. Konkrétne, Vitoria skúmal: *ius ad bellum*, teda okolnosti (podmienky), za ktorých, a dôvod (*iusta causa*), pre ktorý možno viesť spravodlivú vojnu; *ius in bello*, teda pravidlá vedenia spravodlivej vojny od jej začatia do jej ukončenia; *ius post bellum*, teda spôsob usporiadania vzťahov medzi víťaznou spravodlivou stranou a porazenou nespravodlivou stranou.⁶

Vitoria nazeral na spravodlivú vojnu ako na prostriedok *ultima ratio* riešenia konfliktov medzi štátmi alebo – povedané jeho jazykom – medzi republikami, ktoré boli takzvanými *dokonalými spoločenstvami*. Vitoriom používaný pojem *republika* neodkazuje na republikánsku formu vlády – Vitoria ním označoval dobové štáty, ktoré boli prevažne monarchiami, ale na Vitoriovu teóriu štátu,⁷ rozpracovanú najmä v jeho prednáške *O civil-*

⁴ De VITORIA, F. De los indios recientemente descubiertos. Relección primera. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 22-36. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4; De VITORIA, F. De los títulos no legítimos por los cuales los bárbaros del nuevo mundo pudieran venir a poder de los españoles. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 37-58. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4; a De VITORIA, F. De los títulos legítimos por los cuales pudieran venir los bárbaros a poder de los españoles. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 59-72. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁵ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 73-101. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁶ Porovnaj De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 73-101. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁷ VALENZUELA-VERMEHREN, L. The Origin and Nature of the State in Francisco de Vitoria's Moral Philosophy. *Ideas y Valores* [online]. 2013, vol. 62, n° 151, s. 81-103 [cit.

nej moci (De potestate civili) (pod civilnou mocou sa tu rozumie svetská, respektíve štátna moc) z roku 1528. Z tejto prednášky vyplýva, že pre Vitoriu bola základom *republiky* spoločenská zmluva pomyseľne uzavretá medzi vládcom a jeho ľuďom (poddanými), ktorá inštitucionalizovala úrad vládcu, a zároveň vládcovi umožnila riadne vykonávať všetku moc spojenú s týmto úradom. Ľud bol pritom natrvalo zdrojom všetkej (civilnej) moci v *republike*, a preto spoločenská zmluva, podľa Vitoriu, nespočívala v odovzdaní moci vládcovi ľuďom, ale iba v tom, že ľud ňou vládcu poveril praktickým vykonávaním svojej moci.⁸ Vitoriov koncept spoločenskej zmluvy tak neimplikuje absolútnu podriadenosť ľudu vládcovi. Na druhej strane, tak ako ľud nie je absolútne podriadený vládcovi (hoci ho poveril výkonom svojej moci), tak nie je ani vládca absolútne podriadený ľudu (hoci od neho pochádza jeho moc), čo znamená, že ľud a vládca sú vzájomne rovnými stranami spoločenskej zmluvy, a preto sa majú vzájomne rešpektovať a spolupracovať pri správe *republiky*, ako aj pri vedení spravodlivej vojny.⁹

Podľa Vitoriu autorita potrebná na vyhlásenie a vedenie spravodlivej vojny patrila iba vládcovi *republík*, ktoré boli tzv. *dokonalými spoločensťami*. Pod *dokonalým spoločenstvom (communitas perfecta)* Vitoria rozumel *republiku*, ktorá nie je samosprávnou súčasťou inej *republiky*. Konkrétne bola pre Vitoriu *dokonalým spoločenstvom republika* s vlastným právnym poriadkom, správou a súdnictvom, ktorá však nemusela mať, moderne povedané, úplnú externú suverenity.¹⁰

Vitoria tvrdil, že vládcovia *republík* s charakterom *dokonalého spoločenstva* môžu vždy samostatne vyhlásiť a viesť spravodlivú vojnu. Naopak, vládcovia *republík*, ktoré nie sú *dokonalými spoločensťami*, takú možnosť vo všeobecnosti nemajú, keďže ich obrana pred nepriateľmi bola v prvom rade úlohou vládcov *republík*, ktorých boli integrálnou súčasťou. Výnimočne však aj *nedokonalé spoločensť*

2025-05-06]. ISSN 2011-3668. Dostupné na: <https://revistas.unal.edu.co/index.php/ideal/article/view/25611>.

⁸ De VITORIA, F. De la potestad civil. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 1-21. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁹ GÓMEZ ROBLEDO, A. Introducción. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. XXXVI-XLIV. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

¹⁰ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 80. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

a viest' (respektíve, aspoň začať viest') spravodlivú vojnu, a to napríklad vtedy, ak vládcovia *republík*, ktorých boli súčasťou, ich nebránili dostatočne účinne, prípadne vôbec.¹¹

Vitoria v rámci svojej teórie spravodlivej vojny ďalej vytvoril určité predpoklady pre to, aby sa spravodlivá vojna viedla efektívne, disciplinovane, iba v nevyhnutne potrebnom rozsahu a iba tak dlho, ako je skutočne potrebné, ako aj relatívne humánne.¹²

Za spravodlivý dôvod na vojnu Vitoria považoval výlučne ujmu (*iniuria*), ktorú nespravodlivá strana už fakticky spôsobila spravodlivej strane (*iniuria accepta*).¹³ Vitoria teda odmietol, žeby spravodlivá vojna mohla byť prevenciou akútne hroziaceho spôsobenia ujmy.¹⁴ Spôsobenie ujmy pritom muselo byť seriózne preukázané.¹⁵ Vitoria neuvádza všeobecnú definíciu ujmy predstavujúcej spravodlivý dôvod na vojnu; z jeho teórie spravodlivej vojny však vyplýva, že pod ňou rozumel napríklad usmrtenie, zranenie, odvlčenie či olúpenie obyvateľov štátu obyvateľmi iného štátu, svojvoľné zabratie územia či sídla jedného štátu iným štátom či vyhrážanie sa použitím sily jedným štátom druhému štátu.

Vládcovi spravodlivej strany Vitoria priznal pozíciu sudcu nespravodlivej strany a jej vládcu. Vládca prvej strany mal potom právomoc vojenskou silou nielen primerane potrestať druhú stranu, ale aj získať od nej morálnu satisfakciu a materiálnu kompenzáciu za túto ujmu, ako aj za škody a náklady vzniknuté spravodlivej strane v súvislosti s tým, že musela pristúpiť k vedeniu spravodlivej vojny.¹⁶

¹¹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 80-81. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

¹² K tomu pozri ďalšiu časť tohto príspevku.

¹³ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 82. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

¹⁴ GÓMEZ ROBLEDO, A. Introducción. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. LXXXIV-LXXXV. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

¹⁵ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 84-86. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

¹⁶ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de*

Ius in bello podľa Vitoriu

Domnievame sa, že dobovo mohla mať najväčší význam tá časť Vitoriovej teórie spravodlivej vojny, ktorá sa venuje *ius in bello*, t.j. pravidlám praktického vedenia spravodlivej vojny od jej začatia až do jej ukončenia. V zásade iba tieto pravidlá boli totiž súčasťou dobového vojnového práva (*ius belli*), ktoré sa aspoň do určitej miery reálne uplatňovalo.¹⁷ Neznamená to, že Vitoriove teórie *ius ad bellum* a *ius post bellum* by boli iba akademické; v skutočnosti mali nezanedbateľný politický význam,¹⁸ keďže prispeli, okrem iného, k vylúčeniu pochybných a sformulovaniu seriózných základov legitimacy fenomenálneho úspechu Španielska – jeho vojenského dobytia Ameriky. V dobových vojenských konfliktoch sa však príliš neuplatnili. Spravodlivosť dôvodov, pre ktoré tieto konflikty vypukli, bola často diskutabilná; po ich skončení víťazná strana rozhodne nebola spravodlivým a milosrdným sudcom porazenej strany, ako požadoval Vitoria,¹⁹ a tak ďalej.

Vitoriov výklad o *ius in bello* je založený – rovnako ako výklad ostatných častí jeho teórie spravodlivej vojny – na solídnej, pritom však pomerne nesúrodej argumentácii. Táto argumentácia totiž nie je takzvanou systematikou, ale takzvanou topikou.²⁰ Zdrojom Vitoriových argumentov nebol právny poriadok v jeho modernom chápaní uzavretého systému všeobecne záväzných právnych noriem, ale rozsiahly, neohraničený a neusporiadaný súbor rozmanitých prameňov, ktoré v mnohých prípadoch neboli formálne záväzné, no mali značnú neformálnu autoritu. K týmto prameňom patrili *derecho común*, čo bol v podstate kastílsky variant *ius commune*, obsiahnutý najmä v monumentálnom právnom diele *Sedem částí (Las Siete Partidas)*, antické i neskoršie rímske právo, kánonické právo, Biblia, diela Ciceróna, Aristotela, svätého Augustína či svätého

la guerra. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 101. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

¹⁷ HAGGENMACHER, P. Guerra justa y guerra regular en la doctrina española del siglo XVI. *Revista Internacional de la Cruz Roja* [online]. 1992, vol. 17, n° 113, s. 459-471 [cit. 2025-05-06]. ISSN 2223-4969. Dostupné na: <https://doi.org/10.1017/s0250569x00001539>.

¹⁸ KOSKENNIEMI, M. Vitoria and Us: Thoughts on Critical Histories of International Law. *Rechtsgeschichte – Legal History* [online]. 2014, Nr. 22, s. 119-138 [cit. 2025-05-06]. ISSN 2195-9617. Dostupné na: <https://doi.org/10.12946/rg22/119-138>.

¹⁹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 101. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

²⁰ PAMPILLO BALIÑO, J. P. *Historia general del derecho*. 1^a ed. México: Oxford University Press, 2008, s. 54-58. Textos Jurídicos Universitarios. ISBN 978-970-613-929-0.

Tomáša Akvinského a iné. Tieto pramene boli niekedy normatívnymi, inokedy zase deskriptívnymi textami, alebo išlo o kazuistiku, výroky a činy popredných historických osobností a podobne.

Vitoria sa v rámci svojej *Druhej prednášky* zaoberal *ius in bello* v nadväznosti na svoju tam obsiahnutú teóriu *ius ad bellum* a *ius post bellum*. Jeho výklad o *ius in bello* je pomerne usporiadaný, no z obsahového hľadiska iba selektívny, t.j. Vitoria sa nevenoval *ius in bello* vyčerpávajúco. Vitoria v tomto výklade vymedzil a zdôvodnil určitý režim faktického vedenia spravodlivej vojny, t.j. používania vojenskej sily spravodlivou stranou proti nespravodlivej strane. Tento režim ďalej postupne približujeme a stručne analyzujeme.

Ako už vieme, Vitoria tvrdil, že prvotným predpokladom vedenia spravodlivej vojny je verifikovaná existencia spravodlivého dôvodu na túto vojnu, ktorým je spôsobenie (závažnejšej) ujmy spravodlivej strane nespravodlivou stranou. Vitoria v tejto súvislosti riešil aj otázku, či obyčajní poddaní vládca spravodlivej strany sa môžu zúčastniť ním vedenej vojny ako vojaci bez toho, žeby predtým sami preskúmali, či na ňu existuje spravodlivý dôvod. Podľa Vitoriu je skúmanie existencie spravodlivého dôvodu na vojnu úlohou vládca a civilných a vojenských elít (autorít), pričom vládca a elity (authority) nesú tiež zodpovednosť za výsledok tohto skúmania, a to vrátane jeho prípadnej nesprávnosti, ktorá mohla vzniknúť úmyselne, z nedbanlivosti či v dôsledku omylu a viedla k rozpútaniu nespravodlivej vojny. Naproti tomu obyčajní poddaní vládca nie sú povinní skúmať existenciu spravodlivého dôvodu, respektíve sa majú spoliehať na úsudok vládca a civilných a vojenských elít (autorít), a teda ak im ich vládca prikáže ísť bojovať, majú ho poslúchnuť. V tomto smere však existuje dôležitá výnimka: ak obyčajní poddaní považujú vojnu za evidentne nespravodlivú, nesmú sa jej zúčastniť, a to ani na príkaz vládca, lebo vládca im nemôže prikázať, aby bojovali proti nevinnému nepriateľovi a v súvislosti s tým protiprávne usmrcovali a zraňovali jeho vojakov a odníмали, poškodzovali a ničili jeho zdroje a majetky. Ak by teda obyčajní poddaní vedome prehliadali zrejmú nespravodlivosť vojny, v ktorej bojujú, niesli by za to priamu zodpovednosť, a navyše by páchali smrteľný hriech. Na druhej strane, nekresťanskí radoví vojaci zodpovednosť za nespravodlivosť vojen vedených ich (nekresťanskými) vládcami proti kresťanom neniesli, lebo o nej objektívne nemohli vedieť. Týchto vojakov totiž ich vládcovia natoľko presvedčili o spravodlivosti vojen, v ktorých bojovali, že o nej vôbec nepochybovali. To ich potom v týchto

vojnách stavalo do pozície nevinných nepriateľov kresťanov, ktorí ich preto nemali usmrcovať.²¹

V súvislosti s vedením vojny iba zo spravodlivého dôvodu sa Vitoria zaoberal aj tromi zvláštnymi situáciami.

Prvá zvláštna situácia spočívala v tom, že každý z dvoch proti sebe bojujúcich štátov by mal zjavne alebo aspoň pravdepodobne spravodlivý dôvod na vojnu, a preto by sa nedalo jednoznačne určiť, ktorý z nich je spravodlivou stranou.²² Podľa Vitoriu je žiaduce v takejto situácii postupovať podľa ním sformulovaných piatich pravidiel, zhrnutých ďalej.

Podľa prvého pravidla, kým trvá pochybnosť o tom, ktorému z dvoch štátov patrí napríklad určité územie, toto územie bude patriť tomu štátu, ktorý ho má aktuálne v držbe, pričom druhý štát sa ho nemôže vojensky zmocniť. Tu sa vlastne uplatní princíp rímskeho práva, podľa ktorého má lepší (t.j. silnejší) dôvod mať vec (v našom prípade územie) v držbe ten, čo ju práve skutočne drží (*melior est causa possidentis*). Ak by sa tento princíp neuplatnil, štáty by o sporné územie viedli „nekonečnú“ vojnu: len čo by jeden štát ovládol toto územie, druhý štát by mal spravodlivý dôvod na vedenie vojny proti nemu, a naopak.²³ Uvedený princíp, brániaci vedeniu „nekonečnej“ vojny, sa, ako je zrejmé, mohol prestať uplatňovať, až keď bol definitívne vyriešený spor o tom, ktorému zo štátov patrí predmetné územie, z čoho možno usúdiť, že Vitoria predpokladal nevojenské, diplomatické riešenie tohto sporu.

Podľa druhého pravidla, ak pretrváva pochybnosť o tom, ktorému z dvoch štátov patrí mesto či provincia (rozumej územnosprávna jednotka štátu), a ak toto mesto či provincia práve nemajú držiteľa (t.j. ani jeden z týchto štátov ich nemá v držbe), alebo ak ich držiteľ zomrel a nedá sa spoľahlivo zistiť, či je jeho legitímnym nástupcom vládca prvého alebo druhého štátu, o ďalšom osude predmetného mesta či provincie rozhod-

²¹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 85-86, 88. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

²² De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 86. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

²³ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 86-87. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

ne dohoda, ktorú jeden štát navrhne a druhý štát musí prijať. Potenciálne majú totiž oba štáty na držbu sporného mesta či provincie rovnaké právo, a preto sa ich ani jeden zo štátov nemôže jednostranne vojensky zmocniť, a ani sa nemôže stať ich držiteľom bez toho, žeby v zmysle príslušnej dohody kompenzoval druhý štát, a to najmä tak, že by mu umožnil mať v držbe časť provincie, ktorá by bola rovnako veľká ako časť, ktorú by sám mal v držbe.²⁴

Druhé pravidlo vyplýva z povahy veci, ktorej sa týka. Keďže oba štáty majú rovnaké právo mať v držbe sporné mesto či provinciu, najspravodlivejším riešením je spoločná držba tohto mesta či provincie oboma štátmi. Toto riešenie zároveň umožňuje vyhnúť sa vzájomnej vojne týchto štátov, v ktorej by ani jeden z nich nemohol jednoznačne vystupovať ako spravodlivá, respektíve nespravodlivá strana.

Podľa tretieho pravidla vládca štátu, ktorý má v držbe napríklad určité územie, avšak pochybuje o svojom práve ho držať, je povinný dôkladne preskúmať, či mu toto právo naozaj patrí, a to aj v spolupráci so štátom, ktorému by toto právo mohlo patriť. Ak však vládca neumožní či neuskutoční skúmanie toho, či mu uvedené právo patrí, alebo ak neakceptuje preň nepriaznivý výsledok tohto skúmania, prestane držať predmetné územie dobromyseľne (to, že jeho držba bola a prípadne stále je nerušená, t.j. že druhý štát sa nedomáhal a prípadne stále nedomáha držbu sporného územia, by pritom nebolo podstatné).²⁵

Tretie pravidlo, ako je zrejmé, je prevenciou vedenia vojny o napríklad územie, ktorého držba je sporná, kým sa skúmaním nezistí, komu patrí. Vládca štátu, ktorý aktuálne drží toto územie, zostane jeho držiteľom, kým je dobromyseľný.

Podľa štvrtého pravidla, kým nie je odstránená dôvodná pochybnosť o tom, či vládca štátu, ktorý aktuálne ovláda napríklad určité územie, je

²⁴ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 87-88. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

²⁵ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 87-88. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

jeho oprávneným držiteľom, alebo nie je, predpokladá sa, že ním je, a preto tento vládca zatiaľ zotrvá v držbe.²⁶

Aj toto pravidlo bolo prevenciou vedenia vojny o napríklad územie, ktorého držba bola do skončenia príslušného skúmania sporná: Vitoria, aby predišiel vojne, priznal pozíciu oprávneného držiteľa tomu z vládcov, ktorý sporné územie aktuálne ovládal. Tento vládca, samozrejme, nemusel byť v skutočnosti oprávneným držiteľom, hoci aj o tom ešte nevedel, a ani nemohol vedieť, lebo príslušné skúmanie sa ešte neskončilo, a teda bol dobromyseľný. Pri uplatnení štvrtého pravidla v praxi by teda v niektorých prípadoch bola oprávnenosť držby vládcu obyčajnou fikciou, ktorá by však poslúžila „vyššiemu dobru“, spočívajúcemu vo vyhnutí sa vojne.

Podľa piateho pravidla, ak vládca vedie obrannú vojnu, jeho poddaní sú povinní v nej bojovať (aj po tom, ako sa táto vojna zmení na ofenzívnu), lebo inak svoj štát vystavia veľkému nebezpečenstvu, spočívajúcemu v tom, že nepriateľ nad ním získa zásadnú prevahu, čím by, podľa Vitoriu, spáchali väčšie zlo, ako keby bojovali vo vojne s pochybnosťami o jej spravodlivosti.²⁷ Mohlo by sa zdať, že Vitoria sa na tomto mieste dostal do rozporu so svojím tvrdením, že obyčajní poddaní ani na príkaz vládcu nemôžu bojovať vo vojne, ktorá je evidentne nespravodlivá, nie je to však tak. V praxi totiž obyčajní poddaní spravidla nemohli dospieť ku kvalifikovanému poznaniu nespravodlivosti vojny, keďže skúmanie existencie spravodlivého dôvodu na vojnu nebolo ich úlohou, a často ani nemali schopnosti a prostriedky na systematické uskutočnenie takéhoto skúmania. Na druhej strane, niekedy mohli takpovediac „vycítiť“, že vojna je nespravodlivá.

Druhou zvláštnou situáciou bola bilaterálna spravodlivosť vojny. Podľa Vitoriu vojna nemôže byť spravodlivou pre obe proti sebe bojujúce strany, z čoho však existujú dve, skôr hypotetické ako reálne sa vyskytujúce výnimky. Po prvé, obojstranne spravodlivá vojna by bola možná, ak by oba štáty, ktoré proti sebe vedú vojnu, boli presvedčené, že na ňu majú spravodlivý dôvod; jeden zo štátov by ho nemal, o čom by však neve-

²⁶ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 88. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

²⁷ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 88-89. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

del, a ani nemohol vedieť, keďže jeho nevedomosť o tejto skutočnosti by bola takzvanou neprekonateľnou nevedomosťou (*ignorantia invincibilis*), t.j. nevedomosťou, ktorú možno ospravedlniť. Po druhé, ak by poddaní dvoch vládcov, ktorí proti sebe vedú vojnu, bojovali v dobrej viere (t.j. ak by jedni i druhí poddaní boli presvedčení, že ich vládcovia majú spravodlivý dôvod na vojnu), znamenalo by to, že poddaní prvého i poddaní druhého vládcu bojujú v spravodlivej vojne (platilo by to aj o poddaných vládcu, ktorý by, na rozdiel od nich, vedel, že nemá spravodlivý dôvod na vojnu).²⁸

Tretia zvláštna situácia spočívala v nasledovnom: dodatočne by sa zistilo, že vojna, ktorá už prebieha, je nespravodlivá, a vynorila by sa otázka, či vládca, ktorý ju vedie, alebo poddaný, ktorý v nej bojuje, a to obaja pre (začiatočnú) nevedomosť o jej nespravodlivosti, sú povinní reštituovať, respektíve reparovať nepriateľovi to, čoho sa dosiaľ zmocnili? Podľa Vitoriu platí, že len čo sa vládca či poddaný hodnoverne dozvedia, že vojna je nespravodlivá, sú povinní nepriateľovi reštituovať, respektíve reparovať všetko, čoho sa predtým zmocnili, okrem vecí, ktoré už spotrebovali. Veci boli totiž spotrebované ešte v čase, keď vládca i poddaný sa zúčastňovali vojny v dobrej viere (t.j. v čase, keď sa domnievali, že je spravodlivá), čo ich zbavuje povinnosti nahradiť škodu spôsobenú spotrebovaním vecí, podobne ako účastníkov hostiny, ktorí nevedia, že jedlo a pitie, ktoré konzumujú, ich hostiteľ odcudzil.²⁹

Vitoriovo riešenie tretej situácie sa zdá byť inšpirované úpravou deliktu krádeže (*furtum*) v rímskom práve. Podľa tejto úpravy predpokladalo naplnenie skutkovej podstaty krádeže, okrem iného, zlodejov zlý úmysel, t.j. vedomé konanie v rozpore s vôľou toho, komu vec patrila, spočívalúce v svojvoľnom, protiprávnom zmocnení sa tejto veci zlodejom.³⁰ Vojaci, kým sa domnievali, že bojujú v spravodlivej vojne, nemohli, samozrejme, koristiť s uvedeným zlým úmyslom, a preto neboli – do zistenia, že v skutočnosti bojujú v nespravodlivej vojne – zlodejmi.

²⁸ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 89. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

²⁹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 89-90. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

³⁰ REBRO, K. a P. BLAHO. *Rímske právo*. 3. dopln. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2003, s. 399. ISBN 80-89047-53-X.

Spravodlivosť (legimitita, legalita) pravidiel Vitoriovho *ius in bello* sa však neodvíjala iba od verifikovanej existencie spravodlivého dôvodu na vojnu, ale aj od správneho (primeraného) spôsobu a rozsahu používania vojenskej sily spravodlivou stranou voči nespravodlivej strane. Vitoria v tejto súvislosti predovšetkým stanovil všeobecnú zásadu, podľa ktorej sa spravodlivá vojna nikdy nesmie viesť tak, žeby sa ňou úplne zruinovalo či vyhladilo obyvateľstvo štátu, ktorý je nespravodlivou stranou, ale iba v rozsahu, v ktorom je to objektívne potrebné na dosiahnutie dostatočnej satisfakcie a kompenzácie za ujmu, škody a náklady spôsobené týmto štátom spravodlivej strane, ako aj na obnovenie mieru a bezpečnosti.³¹

V nadväznosti na uvedenú zásadu Vitoria sformuloval päť téz.

Prvá téza znela: „*Vo vojne je dovolené všetko, čo je nevyhnutne potrebné na obranu verejného blaha*“.³² Táto téza mala pre Vitoriu evidentnú platnosť, keďže cieľom spravodlivej vojny je ochrániť a zachovať *republiku*, ktorá od nespravodlivej strany utrpela ujmu.³³

Ani platnosť druhej tézy, podľa ktorej „*je dovolené znovu nadobudnúť všetky stratené* [t.j. nespravodlivou stranou odcudzené] *veci vrátane ich prírastkov a úžitkov*“, netreba, podľa Vitoriu, osobitne dokazovať, keďže úzko súvisí s dosiahnutím cieľa spravodlivej vojny.³⁴

Tretia téza hovorí, že „*je dovolené použiť majetky nepriateľa na úhradu nákladov spojených s vedením vojny, ako aj na náhradu všetkých škôd, ktoré nepriateľ nespravodlivo spôsobil*“.³⁵

³¹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 100-101. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

³² De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 82. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

³³ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 82. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

³⁴ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 82. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

³⁵ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 82-83. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

Vitoria pri tejto téze hovorí, že nepriateľ, t.j. nespravodlivá strana, ktorá spravodlivej strane dala príčinu na vedenie spravodlivej vojny, je v postavení analogickom postaveniu páchatel'a súkromnoprávneho deliktu, ktorý je odsúdený na náhradu nielen deliktom priamo spôsobenej škody, ale aj vedľajších škôd, a aj všetkých nákladov, ktoré poškodenému vznikli v súvislosti s vymáhaním tejto náhrady. Nespravodlivá strana je teda povinná poskytnúť náhradu za ujmu, škody a náklady, ktoré spôsobila spravodlivej strane, keďže spravodlivá vojna je aj legitímnym prostriedkom vymáhania reparácií od nespravodlivej strany. Nespravodlivá strana je pritom na plnenie uvedeného pomyselne odsúdená vládcom štátu, ktorému spôsobila ujmu, z čoho ďalej vyplýva, že spravodlivá vojna je exekúciou rozsudku, vyneseného týmto vládcom nad nespravodlivou stranou.³⁶

Vitoriova tretia téza a jej zdôvodnenie zodpovedajú dobovo rozšírenej, judiciálnej koncepcii spravodlivej vojny, podľa ktorej je spravodlivá vojna od začiatku až do konca súdnym procesom *sui generis*, vedeným vládcom štátu, ktorý utrpel ujmu, proti štátu, čo ju spôsobil.³⁷ Evidentnými nedostatkami tejto koncepcie sú určitá nadradenosť spravodlivej strany nad nespravodlivou stranou a negácia princípu „nikto nemôže byť sudcom vo vlastnej záležitosti“ (*nemo iudex in causa sua*), ktorý je predpokladom riadneho súdneho procesu.

Podľa štvrtej tézy, „vládca, ktorý vedie spravodlivú vojnu, má dovolené konať nielen to, čo sa už povedalo, ale aj viac, až kým so svojimi nepriateľmi neuzavrie mier a nebude pred nimi v bezpečí; dovtedy môže napríklad ničiť ich pevnosti a budovať na ich územiach opevnenia...“.³⁸

Vitoria túto tézu odôvodňuje predovšetkým poukázaním na legitímny cieľ spravodlivej vojny, ktorým je obnoviť nespravodlivou stranou narušený život spravodlivej strany v mieri a bezpečí. Taký život bol pre Vitoriu natoľko významnou hodnotou, že pripustil možnosť podniknúť

³⁶ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 83. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

³⁷ BROWN SCOTT, J. *The Catholic Conception of International Law: Francisco de Vitoria, Founder of the Modern Law of Nations: Francisco Suárez, Founder of the Modern Philosophy of Law in General and in Particular of the Law of Nations: A Critical Examination and a Justified Appreciation*. 1st ed. Clark, NJ: Lawbook Exchange, 2007, s. 39. ISBN 978-1-58477-821-9.

³⁸ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 83. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

proti nespravodlivej strane všetko to, čo by sa ukázalo ako potrebné, respektíve nevyhnutné na jeho obnovenie. Podľa Vitoriu totiž platí, že ak je dovolené zakročiť všetkými na to potrebnými prostriedkami proti ľuďom narušajúcim mier a bezpečnosť zvnútra štátu, určite je dovolené rovnako zakročiť aj proti tým, ktorí to isté robia zvonka štátu. Okrem toho, tak ako sudca neodsúdi vnútroštátneho delikventa iba na poskytnutie odškodného poškodenej strane, ale ho aj v záujme predídienia jeho recidívy napríklad vyhostí z mesta, v ktorom dosiaľ žil, alebo mu prikáže žiť pod dozorom osôb, ktoré sa zaňho zaručia, tak môže aj vládca, ktorý vedie spravodlivú vojnu, od nespravodlivej strany vyžadovať nielen náhradu ním spôsobenej ujmy, škôd a nákladov, ale aj dostatočnú zábezpeku, že viac nenaruší mier, ktorá môže spočívať napríklad v poskytnutí lodí, zbraní či rukojemníkov víťazovi.³⁹ Na druhej strane, Vitoria, ako ešte uvidíme, stanovil pre používanie vojenskej sily spravodlivou stranou aj určité obmedzenia.

Posledná, piata téza znie: „... *po dosiahnutí víťazstva, nadobudnutí vecí [odcudzených nepriateľom] a zabezpečení mieru a pokoja je možné pomstiť sa za utrpenú ujmu [porazeným] nepriateľom, dať im príučku (zastrašiť ich) a potrestať ich...*“⁴⁰

Podľa Vitoriu vládovia majú moc nielen nad vlastnými, ale do istej miery aj nad cudzími poddanými. Konkrétne, vládovia môžu zakročiť silou proti cudzím poddaným, aby ich potrestali za zlo, ktoré spôsobili štátom zakračujúcich vládcov (to aj preto, že cudzích poddaných nepotrestali ich vlastní vládovia), a aby im účinne zabránili znovu páchať zlo štátom zakračujúcich vládcov. Vládovia, ktorí vedú spravodlivé vojny, sú totiž sudcami svojich nepriateľov, a majú právomoc nielen bojovať s nimi s cieľom zastaviť ich útoky a definitívne ich poraziť, ale aj právo prisne ich potrestať, keďže nepriatelia štátom týchto vládcov nespravodlivo spôsobili ujmy, škody a náklady, a zároveň im ublížili na cti.⁴¹

³⁹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 83. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁴⁰ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 83-84. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁴¹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 84. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

Svoju moc nad cudzími poddanými, t.j. svoje právo viesť spravodlivú vojnu a po dosiahnutí víťazstva potrestať porazeného nepriateľa, vládcu, podľa Vitoriu, realizoval na základe prirodzeného práva (*ius naturale*) a z neho odvodeného práva národov (*ius gentium*), ako aj z vôle, v záujme a pre dobro takzvaného *celého sveta* (*totus orbis*), pod ktorým Vitoria zhruba rozumel entitu moderne nazývanú medzinárodným spoločenstvom alebo ľudstvom.⁴² Okolnosť, že spravodlivá strana viedla spravodlivú vojnu z vôle, v záujme a pre dobro nielen seba, ale aj *celého sveta*, ukazuje, že Vitoria vedenie spravodlivej vojny chápal tak, že sa týka nielen spravodlivej strany, ale aj celého ľudstva, keďže ujmu, pre ktorú konkrétny štát vedie spravodlivú vojnu, pomyselne utrpelo celé ľudstvo, keďže spravodlivá vojna je prostriedkom nápravy tejto ujmy a výsledok spravodlivej vojny – náprava ujmy a obnovenie mieru je prospešný pre celé ľudstvo. Právo viesť spravodlivú vojnu potom, podľa Vitoriu, patrí *celému svetu*, ktorý toto právo deleguje konkrétnej spravodlivej strane, čím ju zároveň autorizuje viesť spravodlivú vojnu, a to spôsobom zodpovedajúcim určitým pravidlám začatia, vedenia a ukončenia tohto druhu vojny, obsiahnutým v *ius gentium*, pomyselne vytvorenom spoločne všetkými štátmi sveta (na báze prirodzeného práva), a tak aj pomyselne odrazajúcim ich spoločnú vôľu.⁴³

Vitoria v rámci svojho výkladu o *ius in bello* riešil aj dôležitú otázku, či sa spravodlivá vojna môže zmeniť z defenzívnej na ofenzívnu.

Podľa Vitoriu má súkromná osoba právo brániť samú seba, ako aj svoj majetok, pričom však toto právo môže uplatniť iba v čase, keď nebezpečenstvo (útok) trvá, alebo ihneď (*in continenti*) po jeho skončení – neskôr už sebaobrana súkromnej osoby nie je potrebná, a tak ani legítimná. Naproti tomu *republike*, a to prípadne aj takej, ktorá by bola *nedokonalým spoločenstvom*, Vitoria priznal nielen právo na sebaobranu, ale aj súkromnej osobe nepatriace právo pomstiť sa vojenskou silou nespravodlivej strane za ňou spôsobenú ujmu a vojenskou silou sa domáhať nápravy tejto ujmy na ťarchu nespravodlivej strany, a to napríklad zmoc-

⁴² WAGNER, A. Francisco de Vitoria and Alberico Gentili on the Legal Character of the Global Commonwealth. *Oxford Journal of Legal Studies* [online]. 2011, vol. 31, no. 3, s. 565-582 [cit. 2025-05-06]. ISSN 1464-3820. Dostupné na: <https://doi.org/10.1093/ojls/gqr008>.

⁴³ WAGNER, A. Zum Verhältnis von Völkerrecht und Rechtsbegriff bei Francisco de Vitoria. In: K. BUNGE, A. SPINDLER a A. WAGNER, Hrsg. *Die Normativität des Rechts bei Francisco de Vitoria/The Normativity of Law according to Francisco de Vitoria* [online]. 1. Aufl. Stuttgart-Bad Cannstatt: Frommann-Holzboog, 2011, s. 255-286 [cit. 2025-05-06]. Politische Philosophie und Rechtstheorie des Mittelalters und der Neuzeit, Bd. 2. ISBN 978-3-7728-3056-3. Dostupné na: <https://doi.org/10.5771/9783772830563-255>.

nením sa vecí, ktoré predtým nespravodlivá strana odcudzila spravodlivej strane. *Republika* teda mohla proti nespravodlivej strane spravodlivo viesť nielen obrannú, ale aj útočnú vojnu, pričom druhý typ vojny mohla viesť za trvania útokov nespravodlivej strany, bezprostredne po ich skončení, ale aj neskôr. Právo *republiky* viesť defenzívnu i ofenzívnu (spravodlivú) vojnu Vitoria založil na Aristotelovom názore, obsiahnutom v tretej knihe jeho diela *Politika*, podľa ktorého má *republika* uvedené právo preto, aby mohla účinne udržiavať, respektíve obnovovať svoj všeobecne priaznivý stav (bezpečnosť, pokoj, poriadok, blahobyt) a aby dostatočne zastrašila nepriateľa a zabránila mu tak v ďalších útokoch.⁴⁴ Možno doplniť, že Vitoriova akceptácia postupnej zmeny spravodlivej vojny z defenzívnej na ofenzívnu reflektuje aj často sa vyskytujúci, prirodzený vývoj vojen, a v tomto zmysle je jedným z dokladov istej realistikosti a praktickosti Vitoriovho *ius in bello*.

S výnimkou odkazu na Aristotelovu *Politiku* Vitoria neuvádza zdroj, na ktorom založil svoje tvrdenie, že kým súkromná osoba sa môže brániť za trvania útoku alebo ihneď po jeho skončení, *republika* (štát) sa môže brániť aj neskôr. Je veľmi pravdepodobné, že týmto zdrojom bolo rímske právo. Toto právo pri súkromných osobách rozlišovalo sebaobranu, respektíve nutnú obranu, smerujúcu proti ešte neskončenému útoku a primeranú jeho povahe a rozsahu,⁴⁵ a svojpomoc, ktorá sa uplatňovala najmä s cieľom ochrániť ohrozenú, respektíve znovunadobudnúť stratenú držbu,⁴⁶ pričom sa mohla použiť aj krátko po skončení útoku.⁴⁷

Napokon sa Vitoria v rámci svojho výkladu o *ius in bello* zaoberal deviatimi špeciálnymi otázkami, ktoré označil ako „pochybnosti“, keďže sa domnieval, že ich nemožno úplne jednoznačne zodpovedať; pravda, odpovede, ktoré na tieto otázky dal, sú, ako uvidíme ďalej, pomerne jasné

⁴⁴ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 79-81. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁴⁵ ZIMMERMANN, R. *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition* [online]. 1st ed. New York: Oxford University Press, 1996, s. 999-1000 [cit. 2025-05-06]. ISBN 978-0-19-169524-7. Dostupné na: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198764267.001.0001>.

⁴⁶ ZIMMERMANN, R. *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition* [online]. 1st ed. New York: Oxford University Press, 1996, s. 770 [cit. 2025-05-06]. ISBN 978-0-19-169524-7. Dostupné na: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198764267.001.0001>.

⁴⁷ REBRO, K. a P. BLAHO. *Rímske právo*. 3. dopln. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2003, s. 244-245. ISBN 80-89047-53-X.

a presvedčivé. Jednotlivé otázky, respektíve pochybnosti sa týkajú určitých aktov spravodlivej strany voči nespravodlivej strane, realizovaných vojenskou silou.

Prvým aktom, ktorého spravodlivosť (legimitita, legalita) bola pre Vitoriu dubiózna, bolo usmrcovanie nepriateľov (obyvateľov štátu, ktorý je nespravodlivou stranou), ktorí mali postavenie takzvaných *nevinných*.⁴⁸ *Nevinnými* (*innocentes*) boli skupiny nepriateľského obyvateľstva, ktoré nepatrili k vojakom, ktorí aktívne bojovali proti spravodlivej strane; moderne by sme ich nazvali civilistami. Vitoria k nim radil najmä ženy, sedliakov a klerikov, ako aj cudzincov a hostí nachádzajúcich sa na území nepriateľa.⁴⁹

Vitoria tvrdí, že usmrcovanie (aj) *nevinných* (nepriateľov) sa zdá byť dovolené, keďže sa s ním možno viackrát stretnúť v Starom zákone, podľa ktorého sa uskutočňovalo z Božej vôle, a to napríklad vtedy, keď Izraeliti po dobytí mesta Jericho vyhladili jeho celé obyvateľstvo. Na druhej strane, Vitoria uvádza, že usmrcovanie *nevinných* bolo v Starom zákone skôr výnimočné a, navyše, malo špecifický účel – malo zvýrazniť moc Boha Izraelitov a zastrážiť ich mnohých nepriateľov, ktorí boli voči Izraelitom v presile.⁵⁰ Napĺňanie tohto účelu bolo pre Izraelitov veľmi potrebné, no mimo starozákonného kontextu nemá, podľa Vitoriu, relevanciu. Preto Vitoria možnosť usmrcovať *nevinných* vo vojne neabsolutizoval, ale sformuloval zásadu, podľa ktorej nie je dovolené usmrtiť *nevinných* (vrátane *nevinných*, ktorí by boli nekresťanmi) s priamym úmyslom to spraviť. Vitoria túto zásadu odvodil, okrem iného, z logickej skutočnosti, že *nevinní* na strane nepriateľa – na rozdiel od (niektorých) nepriateľských vojakov – nespôsobili spravodlivej strane ujmu, pre ktorú tá vedie spravodlivú vojnu. Preto tiež Vitoria nástojil na tom, aby sa spravodlivá vojna bezprostredne neviedla proti *nevinným*, ale iba proti aktívne bojujúcim vojakom nespravodlivej strany. Pritom si však Vitoria realisticky uvedomoval, že v prebiehajúcej vojne, napríklad ak sa dobýja nepriateľské sídlo

⁴⁸ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 90. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁴⁹ GÓMEZ ROBLEDO, A. Introducción. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. LXXXVI. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁵⁰ Legitimitu vojen vedených Izraelitmi podstatne posilňovalo ich dobové chápanie ako svätých vojen, t.j. vojen uskutočňovaných na Boží príkaz, podľa jeho vôle a s jeho podporou. DILLARD, R. B. a T. LONGMAN III. *Úvod do Starého zákona*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2003, s. 106, 219-220. ISBN 80-7255-078-0.

či pevnosť, v ktorých sa popri vojakoch nachádzajú aj *nevinní*, nie je možné úplne predísť či už úmyselnému alebo neúmyselnému usmrteniu *nevinných*, a preto pripustil, že v spravodlivej vojne možno usmrtiť aj *nevinných*, ale iba ak je to nevyhnutné z vojenského hľadiska, teda ak ide o jediný možný spôsob efektívneho uskutočnenia vojenských operácií spravodlivou stranou a dosiahnutia jej víťazstva. Po skončení spravodlivej vojny však víťazná spravodlivá strana už nemôže usmrtiť obyvateľov porazeného nepriateľského štátu patriacich k *nevinným*, hoci 20. kapitola starozákonnej knihy Deuteronomium to dovoľuje; usmrtiť *nevinných* nemožno, ako dopĺňa Vitoria, ani vtedy, ak by existovala opodstatnená obava, že v budúcnosti povedú vojnu proti víťazovi.⁵¹

Ďalším aktom, ktorého spravodlivosťou si Vitoria najskôr nebol istý, bolo zmocňovanie sa vecí (majetkov) patriacich nepriateľom, ktorí sa radili k *nevinným*. Napokon však dospel k názoru, že takéto koristenie je pre spravodlivú stranu dovolené, okrem prípadu, že by sa zameriavalo na veci patriace cudzincom a hosťom zdržujúcim sa na území nepriateľa, no nezapájajúcim sa do jeho boja proti spravodlivej strane. Vitoria tento svoj názor zdôvodnil veľmi pravdepodobným predpokladom, že vládca nespravodlivej strany by vojensky využil všetky dostupné prostriedky, čiže aj veci (zbrane, lode, určité stroje, peniaze, úrodu, kone, a tak ďalej) patriace jeho poddaným s postavením *nevinných*, len aby zabránil víťazstvu spravodlivej strany, alebo ho aspoň sťažil či oddialil. Preto, podľa Vitoriu, spravodlivá strana po dosiahnutí víťazstva nebola povinná vrátiť ani nahradit' porazenej nespravodlivej strane veci, ktoré jej v priebehu spravodlivej vojny ukoristila (prípadne, ktoré poškodila či zničila), čo platilo aj vtedy, ak išlo o veci nepriateľov s postavením *nevinných*. Ukoristené veci sa totiž dostali do moci spravodlivej strany legitímne a legálne. Naproti tomu nespravodlivá strana bola povinná vrátiť či nahradit' víťazovi jeho veci, ktorých sa predtým zmocnila (prípadne, ktoré poškodila či zničila), pričom takúto reštitúciu či reparáciu mohol víťaz – ak to bolo potrebné – vymáhať vojenskou silou, a to od obyvateľov porazeného štátu, ktorí patrili k takzvaným *vinným* (*nocentes*⁵²), t.j. k aktívnym vojakom,

⁵¹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 90-93. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁵² Latinský výraz „*nocentes*“ možno preložiť nielen ako „vinní“, ale aj ako „škodcovia“ či „zločínci“. Všetky tri preklady tohto výrazu možno považovať vo vzťahu k problematike spravodlivej vojny za vhodné a výstižné.

ako aj od tých, ktorí patrili k *nevinným*.⁵³ Dobovo sa takéto represálie zvykli uskutočňovať tak, že víťazný štát svojim poddaným oficiálne dovolil olúpiť porazeného nepriateľa (na súši alebo na mori) do výšky nepriateľom spôsobených škôd a nákladov, čo sa však v praxi často zvrhlo (ako upozornil aj Vitoria) na bezbrehé rabovanie.⁵⁴

Tretím aktom, ktorého spravodlivosť Vitoria preveril, bola možnosť v spravodlivej vojne zajať a zotročiť nepriateľov s postavením *nevinných*, a osobitne právne nedospelých (deti). Podľa Vitoriu v prebiehajúcej vojne, v ktorej používanie vojenskej sily nikdy nie je pod úplnou kontrolou, sa môže stať, že *nevinní* či deti budú svojvoľne zajatí a zotročení; v tomto zmysle je potom vecou osudu či náhody (vyššej moci), že niektorí nevinní či deti upadnú do zajatia spravodlivej strany a budú ňou zotročení. Kým však *de facto* mohlo dôjsť k zajatiu a zotročeniu *nevinných* a detí, *de iure* to, podľa Vitoriu, prípustné nebolo, nie však všeobecne, ale iba vo vojnách medzi kresťanskými krajinami. Kresťania, ako tvrdí, môžu zaujímať iných kresťanov, ale iba do skončenia vojny a s cieľom žiadať za nich výkupné,⁵⁵ z čoho vyplýva, že ich nemôžu zotročiť, keďže zotročenie bolo v zásade trvalé (doživotné). Vitoria tu očividne nadviazal na dobové rozlišovanie vojnových zajatcov podľa ich náboženskej príslušnosti na kresťanských (španielsky *presos*) a nekresťanských (španielsky *cativos*), ktorí – na rozdiel od kresťanov – mali (v kresťanskom prostredí) nepriaznivé postavenie.⁵⁶

Štvrtým, pre Vitoriu kontroverzným aktom bola poprava rukojemníkov, ktorých od nespravodlivej strany prijala spravodlivá strana, či už počas prímeria alebo po skončení vojny. Títo rukojemníci boli zábezpekou toho, že porazená nespravodlivá strana dodrží to, na čom sa dohodla s víťaznou spravodlivou stranou, respektíve, že splní to, čo jej prisľúbila.

⁵³ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 93-94. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁵⁴ BROWN SCOTT, J. *The Catholic Conception of International Law: Francisco de Vitoria, Founder of the Modern Law of Nations: Francisco Suárez, Founder of the Modern Philosophy of Law in General and in Particular of the Law of Nations: A Critical Examination and a Justified Appreciation*. 1st ed. Clark, NJ: Lawbook Exchange, 2007, s. 44-45. ISBN 978-1-58477-821-9.

⁵⁵ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 94. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁵⁶ VYŠNÝ, P. *Historicko-právne súvislosti dobytia Nového sveta Španielmi*. 1. vyd. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2015, s. 133. ISBN 978-80-8082-848-6.

Ak to však nedodržala, respektíve ak nespĺnila to, čo sľúbila, nemožno, podľa Vitoriu, popraviť všetkých rukojemníkov, ale iba tých, ktorí patria k *vinným*, t.j. k vojakom nespravodlivej strany, lebo predtým aktívne bojovali proti spravodlivej strane.⁵⁷

Svoju piatu pochybnosť o vojenských aktoch spravodlivej strany voči nespravodlivej strane Vitoria vyjadril touto otázkou: „Je dovolené usmrtiť všetkých nepriateľov (spravodlivej strany), ktorí patria k *vinným*?“ Vitoria pri tejto pochybnosti najskôr zhrnul, že spravodlivá vojna má štyri prepojené ciele, ktorými sú: 1. obrana obyvateľstva, zdrojov a majetkov pred nepriateľom; 2. opätovné získanie nepriateľom odňatých vecí, respektíve získanie náhrady za tieto veci; 3. pomsta za ujmu nespravodlivo utrpenú od nepriateľa; 4. dosiahnutie trvalého mieru a bezpečia pred nepriateľom. Potom poukázal na logickú skutočnosť, že v súvislosti s naplnením uvedených cieľov je v priebehu spravodlivej vojny dovolené usmrtiť všetkých nepriateľov patriacich k *vinným*, ktorí práve aktívne bojujú proti spravodlivej strane. Po skončení spravodlivej vojny táto (víťazná) strana môže popraviť všetkých nepriateľov patriacich k *vinným*, iba ak by išlo o nekresťanov (podľa Vitoriu je to dovolené, okrem iného, na základe 20. kapitoly starozákonnej knihy Deuteronomium). Pri porazených nekresťanoch totiž hrozilo seriózne riziko, že v blízkej budúcnosti by znovu bojovali proti spravodlivej strane, ktorá ich porazila. Ak by však išlo o kresťanských vojakov, pre Vitoriu by ich plošná poprava bola príliš tvrdým, neľudským opatrením, ktoré by spravdila nebolo adekvátne závažnosti zla, ktoré vo vojne spôsobili, a ktoré by, navyše, mohlo postihnúť aj vojakov, ktorí *de facto* patrili k *nevinným*, keďže za svojho vládcu (t.j. za nespravodlivú stranu) bojovali dobromyseľne, presvedčení o tom, že má spravodlivý dôvod na vojnu, pričom o tom, že to tak nie je, nevedeli, a ani nemohli vedieť.⁵⁸

Ďalšia (šiesta) pochybnosť Vitoriu sa týkala možnosti popraviť nepriateľských vojakov (t.j. *vinných*) po tom, čo sa spravodlivej strane sami vzdali, alebo ňou boli zajatí. Vitoria v tejto súvislosti uvádza, že spravodlivá strana môže takýchto vojakov popraviť, keďže nepriateľ by vo vzťah-

⁵⁷ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 94. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁵⁸ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 94-96. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

hu k jej vojakom s najväčšou pravdepodobnosťou postupoval rovnako, pričom však by sa k ich poprave malo pristúpiť, iba ak hrozí vážne nebezpečenstvo, že sa vzbúria proti spravodlivej strane.⁵⁹

Siedmym aktom, ktorého spravodlivosť Vitoria bližšie skúmal, bolo koristenie. Vitoria sa konkrétne pýta, či všetko, čoho sa vojaci bojujúci v spravodlivej vojne zmocnia (korisť), sa stane ich vlastníctvom, a nadväzujúc na Akvinského odpovedá, že áno, keďže korisť je spravodlivou kompenzáciou ujmy, škôd a nákladov spravodlivej strany; hnuteľná korisť môže byť dokonca aj väčšia ako sú táto ujma, škody a náklady.⁶⁰ Možno doplniť, že, podľa Vitoriu, môžu byť korisťou aj majetky nepriateľov patriacich k *nevinným*, o čom sme už hovorili.

Vitoria sa ďalej podrobnejšie zaoberal nadobúdaním hnuteľnej (peniaze, zlato, striebro, odevy a iné) a nehnuteľnej (vidiecke usadlosti, mestá, pevnosti a iné) koristi.

O ukoristených hnuteľnostiach tvrdí, že prechádzajú do vlastníctva toho, kto sa ich fakticky zmocnil, a to podľa rímsko-právneho pravidla „*Aj to, čo odnímate nepriateľom, stáva sa okamžite podľa ius gentium naším vlastníctvom, a to tak, že dokonca slobodní ľudia [ktorých sme vo vojne zajali] sa stávajú našimi otrokmi...*“ (Inst. 2, I, 17). K tomu Vitoria doplnil právo vojakov zmocniť sa hnuteľnej koristi vyplienením mesta, ktoré dobyli, pričom však výkon tohto (zaiste kontroverzného) práva podmienil jeho užitočnosťou z vojenského hľadiska (pozdvihne to náladu vojakov a zastraší nepriateľa) a viazal na rozkaz veliteľa alebo vládcu, lebo ak by vojaci plienili bez príslušného rozkazu, boli by povinní korisť vrátiť, respektíve nahradiť. Plieniaci vojaci tiež nesmú páchať násilie a krutosti, na čo ich veliteľia musia dozrieť.⁶¹ Pravda, ustrážiť vojakov plieniacych nejaké sídlo by bolo možné iba veľmi obmedzene, a preto možno považovať Vitoriovo schvaľovanie (hoci nie všeobecné) tohto druhu koristenia za istý nedostatok jeho teórie *ius in bello*.

⁵⁹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 96-97. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁶⁰ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 97. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁶¹ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2ª ed. México: Porrúa, 1985, s. 97-98. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

O nehnuteľnej koristi Vitoria tvrdí, že je dovolené (vojensky) okupovať nepriateľské územia s pevnosťami a sídlami (mestami), ak je to potrebné na dosiahnutie kompenzácie za ujmu, škody a náklady spôsobené nepriateľom a/alebo ak je to užitočné z vojenského hľadiska, keďže to významne môže prispieť k víťazstvu. Vitoria však zároveň zdôraznil, že k potrestaniu nepriateľa zmocnením sa jeho (niektorých) nehnuteľností by sa malo pristúpiť, iba ak je to primerané rozsahu nepriateľom spôsobenej ujmy, škôd a nákladov, pričom je vždy žiaduce postupovať s miernosťou.⁶²

Vitoria mal pochybnosť aj o tom, či je dovolené zdaňovať porazených nepriateľov, avšak rozptýlil ju logickým argumentom, že zdanenie je prostriedkom kompenzácie ujmy, škôd a nákladov spôsobených nepriateľom spravodlivej strane, a preto takáto forma jeho potrestania musí byť dovolená, ako to vyplýva napríklad aj z 20. kapitoly starozákonnej knihy Deuteronomium.⁶³

Posledná, deviata pochybnosť Vitoriu sa týkala závažnej otázky, či je dovolené zosadiť a nahradiť porazených nepriateľských vládcov, proti ktorým sa viedla spravodlivá vojna? Podľa Vitoriu by to bol neprimerane tvrdý trest, ktorý by bolo možné uplatniť iba výnimočne, a to vtedy, ak by to bolo nevyhnutné pre udržanie mieru a ak by išlo o zosadenie tyran-ských vládcov, ktorí sa dopustili veľkých ukrutností.⁶⁴ Vládu (*dominium*) vládcov, aj nekresťanských, totiž Vitoria (v nadväznosti na Akvinského) považoval za ustanovenú všeludským prirodzeným právom, a preto vládcovia mohli byť zosadení, iba ak sa začali správať v rozpore s týmto právom,⁶⁵ čomu zodpovedalo napríklad ich Vitoriom uvádzané bránenie mieru či tyranický spôsob vládnutia.

⁶² De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 98-99. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁶³ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 99. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁶⁴ De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 100. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

⁶⁵ De VITORIA, F. De los títulos no legítimos por los cuales los bárbaros del nuevo mundo pudieran venir a poder de los españoles. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 57. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4; a De VITORIA, F. De los títulos legítimos por los cuales

Záver

Ius in bello sformulované Franciscom de Vitoriom je organickou súčasťou jeho širšej teórie spravodlivej vojny a nadväzuje tak na jeho poňatie *ius ad bellum* a *ius post bellum*. Táto teória je v podstatnej miere koncipovaná z perspektívy spravodlivej strany, ktorá od nespravodlivej strany utrpela určitú ujmu, pre ktorú proti nej (proti nespravodlivej strane) vedie spravodlivú vojnu. Uvedené sa v časti Vitoriovej teórie spravodlivej vojny, ktorou sa zaoberá predkladaný príspevok, prejavilo tým, že *ius in bello*, sformulované a zdôvodnené Vitoriom, upravuje správanie prevažne iba spravodlivej strany v spravodlivej vojne (od jej začiatku do jej konca). Vitoria totiž spravodlivú vojnu považoval za súdny proces, v ktorom spravodlivá strana súdi nespravodlivú stranu, a počítal iba s možnosťou, že prvá strana porazí druhú stranu, a preto nie je prekvapujúce, že sa takmer úplne venoval iba tomu, ktoré vojenské akty môže alebo nemôže uskutočňovať spravodlivá strana. Vzhľadom na takéto chápanie spravodlivej vojny nie je prekvapujúce, že Vitoria v už prebiehajúcej spravodlivej vojne nezaručil bojujúcim stranám úplnú rovnosť, respektíve spravodlivej strane poskytol do istej miery výhodnejšie a silnejšie postavenie ako nespravodlivej strane. Vitoria síce stanovil, že potrestanie nespravodlivej strany spravodlivou stranou má byť primerané závažnosti ujmy spôsobenej prvou stranou druhej strane, no zároveň sformuloval pravidlá, ktoré túto zásadu relativizovali, keď spravodlivej strane umožnil vymáhať náhradu nielen za ujmu, ale aj za škody a náklady, ktoré jej vznikli v súvislosti s vedením spravodlivej vojny, alebo keď jej dovolil koristiť hnuťelné veci vo väčšom rozsahu, než boli táto ujma, škody a náklady, vyplniť dobyté mesto nespravodlivej strany či zdaníť porazenú nespravodlivú stranu.

Vitoriovo *ius in bello* síce nie je komplexné, no dotýka sa v zásade všetkých hlavných aspektov prebiehajúcej spravodlivej vojny, ako sú verifikovaná existencia spravodlivého dôvodu na vojnu, ktorá podporuje spravodlivosť (legitimitu, legalitu) používania vojenskej sily (v rôznych situáciách) spravodlivou stranou proti nespravodlivej strane, usmrcovanie nepriateľov patriacich k *vinným* a tých, čo boli *nevinní*, koristenie na území nepriateľa a iné.

puďieran venir los bárbaros a poder de los españoles. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 68-70. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

Pravidlá Vitoriovho *ius in bello* spočívajú na eklektickej argumentácii, vychádzajúcej najmä z teológie (a osobitne z Biblie) a rímskeho práva. Zároveň sú v tejto argumentácii výrazne prítomné prirodzené právo a jeho určitý derivát – právo národov. Pre Vitoriu boli ním sformulované pravidlá *ius in bello* do značnej miery prirodzené (prirodzene správne), a to z dvoch dôvodov. Po prvé, zodpovedali účelu, pre ktorý sa mala viesť spravodlivá vojna (potrestanie nespravodlivej strany spravodlivou stranou, získanie morálnej satisfakcie a materiálnej kompenzácie pre spravodlivú stranu od nespravodlivej strany, nastolenie mieru a bezpečnosti v medzinárodných vzťahoch a podobne). Po druhé, realisticky reflektovali typickú povahu vojny, napríklad nemožnosť úplne sa vyhnúť stratám na životoch či majetku civilistov (*nevinných*) pri uskutočňovaní určitých vojenských operácií spravodlivou stranou.

Vitoriovo *ius in bello* má aj humanitárny rozmer, napríklad je povšimnutiahodné, že zakazuje viesť boje priamo (úmyselne) proti nepriateľom patriacim k *nevinným* a ich majetku. Na druhej strane, stojí za zmienku, že Vitoria pripustil výrazne tvrdšie zaobchádzanie s nepriateľom – nekresťanom ako s nepriateľom – kresťanom; konkrétne, považoval za dovoľené zotročiť nekresťanských vojnových zajatcov, a to nielen *vinných*, ale aj *nevinných*, a tiež deti, ako aj popraviť – ak by to bolo nevyhnutné, dokonca všetkých – zajatých nekresťanských vojakov. V tomto smere sa Vitoria nevymanil zo stereotypných predstáv o istej nadradenosti kresťanov nad nekresťanskými „barbarmi“, ktoré boli v jeho časoch bežné.

Napriek tomu, že z dnešného hľadiska sú niektoré Vitoriom sformulované pravidlá *ius in bello* problematické a ich zdôvodnenie Vitoriom by dnes už zväčša nepostačovalo, je nesporné, že Vitoriova kategorická požiadavka (aspoň približnej) primeranosti spravodlivej vojny závažnosti ujmy, pre ktorú sa vedie, a rôzne obmedzenia použitia vojenskej sily, ktoré stanovil, sú do určitej miery predobrazom moderného vojnového práva. Zároveň však musíme upozorniť na skutočnosť, že vývoj *ius in bello* sa po Vitoriovi postupne odklonil od chápania spravodlivej vojny ako súdenia nespravodlivej strany spravodlivou stranou, ktoré implikovalo nadradenosť druhej strany nad prvou, a smeroval k zaisteniu rovnoprávnosti bojujúcich strán, keďže v prebiehajúcej vojne (do jej skončenia) nebolo bezprostredne podstatné, ktorá zo strán je spravodlivá, ale to, aby faktické používanie vojenskej sily oboma stranami, respektíve ich celkové správanie bolo podriadené rovnakému režimu.

Zoznam bibliografických odkazov

- ALVES, A. A. a J. M. MOREIRA. *The Salamanca School* [online]. 1st ed. London: Continuum, 2010. 153 s. [cit. 2025-05-06]. Major Conservative and Libertarian Thinkers, vol. 9. ISBN 978-1-5013-0183-4. Dostupné na: <https://doi.org/10.5040/9781501301834>.
- BROWN SCOTT, J. *The Catholic Conception of International Law: Francisco de Vitoria, Founder of the Modern Law of Nations: Francisco Suárez, Founder of the Modern Philosophy of Law in General and in Particular of the Law of Nations: A Critical Examination and a Justified Appreciation*. 1st ed. Clark, NJ: Lawbook Exchange, 2007. 494 s. ISBN 978-1-58477-821-9.
- De VITORIA, F. De la potestad civil. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 1-21. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.
- De VITORIA, F. De los indios o del derecho de guerra de los españoles sobre los bárbaros. Relección segunda. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 73-101. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.
- De VITORIA, F. De los indios recientemente descubiertos. Relección primera. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 22-36. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.
- De VITORIA, F. De los títulos legítimos por los cuales pudieran venir los bárbaros a poder de los españoles. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 59-72. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.
- De VITORIA, F. De los títulos no legítimos por los cuales los bárbaros del nuevo mundo pudieran venir a poder de los españoles. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. 37-58. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.
- DILLARD, R. B. a T. LONGMAN III. *Úvod do Starého zákona*. 1. vyd. Praha: Návrat domů, 2003. 450 s. ISBN 80-7255-078-0.
- GÓMEZ ROBLEDO, A. Introducción. In: F. de VITORIA. *Relecciones del Estado, de los indios, y del derecho de la guerra*. 2^a ed. México: Porrúa, 1985, s. IX-XC. Sepan Cuantos, n° 261. ISBN 968-452-048-4.

- HAGGENMACHER, P. Guerra justa y guerra regular en la doctrina española del siglo XVI. *Revista Internacional de la Cruz Roja* [online]. 1992, vol. 17, n° 113, s. 459-471 [cit. 2025-05-06]. ISSN 2223-4969. Dostupné na: <https://doi.org/10.1017/s0250569x00001539>.
- KOSKENNIEMI, M. Vitoria and Us: Thoughts on Critical Histories of International Law. *Rechtsgeschichte – Legal History* [online]. 2014, Nr. 22, s. 119-138 [cit. 2025-05-06]. ISSN 2195-9617. Dostupné na: <https://doi.org/10.12946/rg22/119-138>.
- PAGDEN, A. a J. LAWRENCE, eds. *Vitoria: Political Writings* [online]. 1st ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1991. 399 s. [cit. 2025-05-06]. Cambridge Texts in the History of Political Thought. ISBN 978-0-511-84094-4. Dostupné na: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511840944>.
- PAMPILLO BALIÑO, J. P. *Historia general del derecho*. 1^a ed. México: Oxford University Press, 2008. 478 s. Textos Jurídicos Universitarios. ISBN 978-970-613-929-0.
- PONCELA GONZÁLEZ, Á., ed. *La escuela de Salamanca: Filosofía y Humanismo ante el mundo moderno*. 1^a ed. Madrid: Verbum, 2015. 400 s. ISBN 978-84-9074-181-8.
- REBRO, K. a P. BLAHO. *Rímske právo*. 3. dopln. vyd. Bratislava: Iura Editio, 2003. 497 s. ISBN 80-89047-53-X.
- THUMFART, J. *Die Begründung der globalpolitischen Philosophie: Francisco de Vitorias Vorlesung über die Entdeckung Amerikas im ideengeschichtlichen Kontext*. 1. Aufl. Berlin: Kulturverlag Kadmos, 2012. 299 s. Kaleidogramme, Bd. 44. ISBN 978-3-86599-083-9.
- VALENZUELA-VERMEHREN, L. The Origin and Nature of the State in Francisco de Vitoria's Moral Philosophy. *Ideas y Valores* [online]. 2013, vol. 62, n° 151, s. 81-103 [cit. 2025-05-06]. ISSN 2011-3668. Dostupné na: <https://revistas.unal.edu.co/index.php/idval/article/view/25611>.
- VELASCO SÁNCHEZ, J.-T. *La Escuela de Salamanca: Concepto, miembros, problemas, influencias, pervivencias*. 1^a ed. Madrid: Bubok Publishing, 2015. 101 s. ISBN 978-84-686-6627-3.
- VYŠNÝ, P. *Historicko-právne súvislosti dobytia Nového sveta Španielmi*. 1. vyd. Trnava: Typi Universitatis Tyrnaviensis, 2015. 196 s. ISBN 978-80-8082-848-6.

- WAGNER, A. Francisco de Vitoria and Alberico Gentili on the Legal Character of the Global Commonwealth. *Oxford Journal of Legal Studies* [online]. 2011, vol. 31, no. 3, s. 565-582 [cit. 2025-05-06]. ISSN 1464-3820. Dostupné na: <https://doi.org/10.1093/ojls/gqr008>.
- WAGNER, A. Zum Verhältnis von Völkerrecht und Rechtsbegriff bei Francisco de Vitoria. In: K. BUNGE, A. SPINDLER a A. WAGNER, Hrsg. *Die Normativität des Rechts bei Francisco de Vitoria/The Normativity of Law according to Francisco de Vitoria* [online]. 1. Aufl. Stuttgart-Bad Cannstatt: Frommann-Holzboog, 2011, s. 255-286 [cit. 2025-05-06]. Politische Philosophie und Rechtstheorie des Mittelalters und der Neuzeit, Bd. 2. ISBN 978-3-7728-3056-3. Dostupné na: <https://doi.org/10.5771/9783772830563-255>.
- ZIMMERMANN, R. *The Law of Obligations: Roman Foundations of the Civilian Tradition* [online]. 1st ed. New York: Oxford University Press, 1996. 1241 s. [cit. 2025-05-06]. ISBN 978-0-19-169524-7. Dostupné na: <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198764267.001.0001>.

Doc. JUDr. Peter Vyšný, PhD. et Ph.D.

Právnická fakulta
Trnavská univerzita v Trnave
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovenská republika
petervysny@hotmail.com

 <https://orcid.org/0000-0001-5132-1291>

Critiquing Theoretical Approaches to International Law: Toward a Balanced International Legal Order

Nejat Dogan

Abstract: *International law stands at the crossroads of power and principle. Realist, state-centric, and Kantian traditions all attempt to explain its reach and its limits, yet each falls prey to characteristic blind spots. This article surveys the three approaches in turn, showing how Realism's focus on survival dismisses law's normative pull, how Statism prizes procedural legitimacy at the expense of substantive justice, and how Kantian Idealism risks licensing coercive interventions in the name of moral progress. Drawing on primary texts and doctrinal illustrations, the paper argues that no single paradigm provides an adequate blueprint for a durable world order. Instead, their composite flaws reveal the pre-conditions any future synthesis must meet: respect for individual rights, a realistic appraisal of power constraints, and an institutional design capable of incremental evolution. By mapping these limitations, the article lays the groundwork for later research without advancing a new grand theory. The analysis proceeds in three parts: first, a reconstruction of each approach's core premises; second, a critique calibrated to the dual concept of peace (negative and positive); and third, a conclusion that distills practical lessons while underlining the continuing utility of the UN Charter and the ICJ Statute as adaptable legal scaffolds.*

Key Words: *International Law; Realism; State-centric Approach; Idealism; Kantian Approach; Negative Peace; Positive Peace.*

Introduction

Debates over war and peace routinely pivot on a single question: can international law, forged in treaties and custom, tame the raw pursuit of power that has marked interstate relations for centuries? Extreme answers abound. Realists caution that law is a fragile façade, destined to crumble when vital interests collide. State-centrists find reassurance in procedural regularity yet shy away from demanding justice. Kantian scholars, by contrast, hold out hope that a confederation of republics will usher in perpetual peace, even if force must be deployed to midwife that

order. Each tradition captures a genuine strand of experience, yet none furnishes a complete account of how law operates (or fails to operate) in the contemporary system. This article therefore adopts a more modest purpose: to restate each approach in its strongest form, to expose its most salient limitations, and to clarify why their combined weaknesses have led many observers either to dismiss international law altogether or to demand unrealistic leaps toward cosmopolitan governance.

In any discussion of peace and the role of law in shaping a peaceful world, it is essential to clarify what we mean by *peace* – both to establish a theoretical foundation and to engage with empirical realities. What is peace, and what kind of peaceful world are we striving to create? It is one thing to imagine a world without war, but quite another to define the nature of the peace that emerges in its absence. Consider, for instance, a world in which all wars have ended: would that automatically constitute peace? If such a world resembled the oppressive silence of 1941, when no one had the strength to resist rising tyranny, can we truly call it peace? Likewise, can an atmosphere in which people refrain from seeking justice, where silence replaces accountability, or where individuals rely passively on courts to assert their rights, be understood as peaceful? Alternatively, consider a society where conformity reigns – where all individuals adhere to the same values, think alike, and act uniformly. Can such homogeneity genuinely be equated with peace? These scenarios, though only a few among many, illustrate the complexity of the concept and caution against simplistic or superficial definitions.

To address this complexity, we can draw on Isaiah Berlin's distinction in *Two Concepts of Liberty* and extend his dual framework to the concept of peace.¹ Just as Berlin differentiates between negative and positive liberty, peace can likewise be understood in two dimensions: *negative peace* and *positive peace*. Negative peace refers to the absence of war, coercion, or threats, while positive peace describes the presence of institutional arrangements that promote justice, socio-economic stability, and collective well-being. In this sense, peace implies a just and stable social order.² The realization of such peace requires more than merely ensuring the absence of conflict; it demands the establishment of stability across

¹ BERLIN, I. Two Concepts of Liberty. In: I. BERLIN. *Four Essays on Liberty*. 1st ed. Oxford, UK: Oxford University Press, 1969, pp. 118-172. ISBN 0-19-281034-0.

² CLAUDE, I. L., Jr. Theoretical Approaches to National Security and World Order. In: J. N. MOORE, F. S. TIPSON and R. F. TURNER, eds. *National Security Law*. 1st ed. Durham, NC: Carolina Academic Press, 1990, pp. 31-32. ISBN 0-89089-367-5.

economic and social domains, alongside the effective institutionalization of justice.

This article builds on that conceptual foundation to evaluate three dominant theoretical approaches to international law – realism, statism, and idealism – in light of both empirical and normative standards. Rather than proposing a new theoretical framework, the article seeks to diagnose the conceptual and normative shortcomings shared by these schools of thought. Such groundwork, it is hoped, will sharpen subsequent inquiry without foreclosing creative solutions.

1 Realism and the realist approach to international law

At first glance, realism carries a name that suggests a sense of superiority over other theories, as it claims to adopt a “realistic” approach to international relations. Although the roots of realism can be traced back to Thucydides’s *History of the Peloponnesian War*, it only emerged as the dominant paradigm in the discipline of international relations after World War II.³ Several fundamental assumptions are central to understanding realism’s approach to international law:⁴

- ✚ Human nature is inherently evil.
- ✚ The primary actors in international politics are not individuals but groups, with the state being the most significant actor within the system.
- ✚ The international system is anarchic, meaning that there is no overarching authority above states. As a result, no entity can guarantee the survival of any state.
- ✚ Due to this anarchic structure, states are engaged in a constant struggle for survival.
- ✚ In light of this struggle for survival, security becomes the primary concern of states, and states are perpetually driven to seek greater power.
- ✚ Consequently, national interest should guide a state’s foreign policy.
- ✚ There is no universal system of values or ethics that can be applied uniformly to all states or peoples.

³ THUCYDIDES. *History of the Peloponnesian War* [online]. 2nd ed. Harmondsworth, UK: Penguin Books, 1972. 648 p. [cit. 2025-05-21]. Penguin Classics. ISBN 0-14-190939-0. Available at: <https://archive.org/details/historyofpelopo000thuc>.

⁴ MORGENTHAU, H. J. *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 5th ed. New York: Alfred A. Knopf, 1978, pp. 4-15. Borzoi Book. ISBN 0-394-50085-7.

Realists, who adhere to these fundamental assumptions, naturally attribute the relative stability of the international system not to law but to *balance of power*.⁵ Then, if any legal rule exists or is to be established, it is not the result of mutual understanding among states or the existence of a universal value system, but rather the product of shared interests. Indeed, following 1945, classical realists emphasized the primacy of national interest, arguing that states should be guided not by legal principles but by the decisions of their leaders and the pursuit of national interests. Meanwhile, structural (neo)realists contended that, due to the anarchic nature of the international system, policymakers would inevitably view international law with skepticism, as legal constraints could limit a state's ability to act in its own best interest in such an environment.⁶ In addition to theorists, many political leaders have also advocated for this realist approach to international law. The following section will provide examples of realist theorists who have shaped this perspective.

For instance, in his seminal work *Politics among Nations*, Hans J. Morgenthau argues that the legislative, judicial, and executive functions of international law are fundamentally inadequate.⁷ Regarding legislation, Morgenthau asserts that:

- ✚ There is no central legislative body (authority);
- ✚ The legislative function is decentralized rather than centralized; and
- ✚ There is no authoritative body to interpret the law.

Unlike domestic politics, the international political system lacks a competent authority capable of creating law. Ultimately, only states possess the power to make law, and there is no higher authority above them. In other words, due to the anarchic nature of the international system, only states can create legal norms, and such norms can only be established with the consent of states. Therefore, the system is decentralized rather than centralized. Additionally, the authority to interpret international law rests solely with states.

⁵ See, for example, WALT, S. M. Alliance Formation and the Balance of World Power. *International Security* [online]. 1985, vol. 9, no. 4, pp. 5-6 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1531-4804. Available at: <https://doi.org/10.2307/2538540>.

⁶ As neorealism's founding father, Waltz said: "National politics is the realm of authority, of administration, and of law. International politics is the realm of power, of struggle, and of accommodation." WALTZ, K. N. *Theory of International Politics*. 1st ed. Reading, MA: Addison-Wesley Publishing Company, 1979, p. 113. ISBN 0-201-08349-3.

⁷ MORGENTHAU, H. J. *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 5th ed. New York: Alfred A. Knopf, 1978. 650 p. Borzoi Book. ISBN 0-394-50085-7.

Regarding the judicial function, Morgenthau identifies three major deficiencies within the international legal system. First, there is no system of compulsory jurisdiction. The International Court of Justice (ICJ) can only adjudicate cases involving states that have explicitly consented to its jurisdiction. Second, there is no hierarchical structure among courts within the international system. It remains unclear whether the ICJ holds superior authority over national courts. Given the absence of compulsory jurisdiction, defending the ICJ's supremacy is challenging, and this ambiguity continues to persist. Third, the principle of judicial precedent (*stare decisis*) does not exist in international law. The ICJ is not bound by its previous rulings and it may decide cases independently of its past decisions. In contrast, domestic legal systems typically adhere to the principle of precedent, allowing individuals and legal practitioners to predict judicial outcomes with greater certainty in specific cases.

With respect to the executive function, Morgenthau emphasizes that international law lacks an effective enforcement mechanism to monitor compliance and, if necessary, compel states to adhere to legal norms. In domestic systems, law enforcement agencies are responsible for ensuring the application and enforcement of legal rules. However, in the international system, the United Nations (UN) lacks comparable enforcement powers, and states are generally reluctant to assume such a role themselves. Given these deficiencies in international law, states engaged in a continuous struggle for survival cannot afford to entrust crucial decisions affecting international politics to legal institutions. The absence of a supreme authority capable of creating and enforcing law further underscores the limitations of international law in regulating state behavior.

For this reason, according to the realist approach, states must actively intervene in the policy-making process to secure the most favorable outcomes for themselves. Moreover, since the principle of judicial precedent is not applied in international law, rendering the decisions of the ICJ unpredictable, states find it difficult to reach a consensus on accepting the Court's compulsory jurisdiction or to place full trust in its authority. The ICJ has been granted the discretion to create and interpret legal norms as it deems appropriate. Due to these factors, Morgenthau argues that the most effective means of maintaining order in the international system lies in the establishment and preservation of a balance of power. As he said, "the balance of power and policies aiming at its preservation are not only inevitable, but an essential stabilizing factor in a society of

sovereign nations.”⁸ In his view, effective diplomacy should prioritize the implementation of this balance of power rather than constraining state behavior through adherence to international legal obligations.

In another seminal work, *The Decline of Democratic Politics*, Morgenthau articulates a realist theory that he terms the functional theory of law. Within this framework, he identifies three key weaknesses of *positivist international law*.⁹ First, he contends that law can only function effectively within an established ethical or moral framework. While domestic political systems provide such an ethical foundation, international politics lacks this common moral basis. Morgenthau asserts that law can only be created on the foundation of a shared understanding of moral values and norms. Since no such universal moral consensus exists in the international system, the formation of a coherent body of international law is, in his view, impossible. He further argues that efforts to establish such a legal framework and compel nations to respect it are ultimately futile. Each nation possesses its own distinct moral and ethical system, and as long as there is a conflict between these domestic moral values and the legal norms imposed at the international level, states will be unwilling to fully comply with international law.

Second, international law fails to account for the sociological conditions that characterize the international system. Domestic politics is grounded in power dynamics, where various social groups compete to enhance their influence within the system and thereby maximize their interests. The international system operates in a similar fashion, with states engaged in an ongoing struggle for power. However, international law overlooks this fundamental reality, instead presuming the existence of a peaceful environment where states can coexist harmoniously. Furthermore, international law treats all states as equals, yet such equality does not reflect the actual structure of the international system. The very essence of international politics revolves around the inherent inequalities among states.

Third, positivist legal theory, by recognizing only written law as valid, fails to acknowledge that not all codified laws possess genuine legal

⁸ MORGENTHAU, H. J. *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace* [online]. 1st ed. New York: Alfred A. Knopf, 1949, p. 125 [cit. 2025-05-21]. Borzoi Book. Available at: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.74487>.

⁹ MORGENTHAU, H. J. *The Decline of Democratic Politics*. 1st ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1962, pp. 289-296. *Politics in the Twentieth Century*, vol. 1. ISBN 0-226-53821-4.

authority, while certain unwritten norms within the social sphere can exert significant legal influence. Consequently, the “consent theory” – which holds that states are bound solely by legal obligations to which they have explicitly provided written consent – is, to some extent, fundamentally flawed. This perspective overlooks the complex ways in which customary practices, normative expectations, and unwritten rules shape the behavior of states in the international arena. Morgenthau likewise notes that “the interminable and quite sterile discussions on the foundation of the binding force of international law are evidence of this word-juggling, since this is a problem which, as defined in the positivist terms of mutual consent and the like, is contradictory in itself, and hence insoluble within the framework of positivism. The foundation of the binding force of ‘positive’ law can logically be found, not in this ‘positive’ law itself, but only outside it.”¹⁰

Besides Morgenthau, Edward Hallett Carr also reflected on the interaction between law and politics. In his influential book, *The Twenty Years’ Crisis*, Carr highlights the weaknesses of the international legal system. Similar to Morgenthau’s ideas discussed earlier, Carr emphasizes the deficiencies of international law in terms of legislation, enforcement, and adjudication. The international system lacks an authority capable of both creating international law and enforcing it through sanctions. Additionally, there is no system of compulsory jurisdiction in international law.

Carr argues that the supremacy of treaties and the principle of *pacta sunt servanda* – the notion that treaties must be upheld – are neither an existing reality nor principles that should necessarily be maintained. States often invoke the *rebus sic stantibus* principle and the doctrine of necessity to absolve themselves of international obligations. Under the *rebus sic stantibus* principle, states claim that significant changes have occurred in the conditions under which they signed a treaty, rendering them unable to fulfill their obligations. Similarly, states may argue that certain rules should be disregarded when necessary to ensure the survival of the state and nation, which is referred to as *raison d’état*.¹¹

¹⁰ MORGENTHAU, H. J. *The Decline of Democratic Politics*. 1st ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1962, p. 291. *Politics in the Twentieth Century*, vol. 1. ISBN 0-226-53821-4.

¹¹ CARR, E. H. *The Twenty Years’ Crisis: 1919 – 1939: An Introduction to the Study of International Relations* [online]. 2nd ed. London: Macmillan, 1946, pp. 181-182 [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-1-349-15208-7. Available at: <https://doi.org/10.1007/978-1-349-15208-7>.

Carr rejects an idealistic approach to world politics and criticizes the excessive optimism of liberalism. He both disputes the liberal belief that national interests can be harmonized and dismisses the relevance of the *invisible hand* theory in international relations. Peaceful change can only be achieved through a combination of power politics and law. In this view, a state that has the necessary power and aspires to a dominant role within the system should have its legitimate rights recognized. Law, therefore, should be defined at the intersection of morality and power, and only to the extent that these elements converge.¹²

Following World War II, realism gained prominence as the dominant perspective in international relations, promoting a pragmatic and interest-driven approach to international law. This outlook was particularly influential among American diplomats and policymakers, as reflected in the writings of George F. Kennan and Dean Acheson, both of whom expressed skepticism toward legal idealism and emphasized the primacy of power and security considerations in postwar diplomacy.¹³

In summary, realists approach international law with deep skepticism. They argue that it suffers from structural shortcomings, particularly the absence of centralized legislative, judicial, and enforcement institutions, which makes it unreliable for securing state interests. Even if recognized as genuine law, realists contend that international law becomes problematic when it constrains a state's pursuit of power and survival. For this reason, they oppose the creation of a comprehensive international legal order or a central authority. In addition, they assert that, unlike domestic systems, the international realm lacks the common values necessary to support a unified legal framework. Before turning to the state-centric and idealist approaches, this paper offers a critical reflection on the Realist perspective.

¹² CARR, E. H. *The Twenty Years' Crisis: 1919 – 1939: An Introduction to the Study of International Relations* [online]. 2nd ed. London: Macmillan, 1946, pp. 43-46 [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-1-349-15208-7. Available at: <https://doi.org/10.1007/978-1-349-15208-7>.

¹³ See ACHESON, D. Remarks by the Honorable Dean Acheson. *Proceedings of the American Society of International Law at Its Annual Meeting* [online]. 1963, vol. 57, p. 17 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2328-4234. Available at: <https://doi.org/10.1017/s0272503700029426>; KENNAN, G. F. *American Diplomacy*. 60th ed. Chicago: University of Chicago Press, 2012. 192 p. ISBN 978-0-226-43148-2; and KENNAN, G. F. Morality and Foreign Policy. *Foreign Affairs* [online]. 1985, vol. 64, no. 2, p. 207 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2327-7793. Available at: <https://doi.org/10.2307/20042569>.

2 Critique of the realist approach

First, the excessive pessimism of realists must be highlighted. According to realists, the international system is characterized by an unchanging – and perhaps unchangeable – anarchic structure.¹⁴ This pessimism inevitably leads them to conclude that, like other institutions, international law cannot alter the fundamental characteristics of the international system and international politics. Furthermore, despite their claim that international and domestic politics are entirely separate spheres, realists paradoxically compare the two, using their conclusions to justify the rejection of international law. They expect international law to function similarly to domestic law, with distinct legislative, executive, and judicial branches. Since no single superior authority exists in the international sphere to create, enforce, and sanction violations of legal norms, they argue that an international legal system does not truly exist. From this perspective, legal rules in the international arena exist solely because states consent to them, and their continued validity depends on this consent. Moreover, states are free to invoke these rules when it aligns with their interests and to disregard them when it does not.

However, both the international arena and international law possess a *sui generis* nature. This fundamental flaw in the realist argument becomes evident when examining another of their claims – the assertion that even if international law were possible, it would not be desirable. Rather than merely rejecting international law on the grounds of its impossibility, realists attempt to demonstrate that it cannot be realized because they do not perceive it as something inherently valuable. In reality, the absence of a superior authority above states does not negate the fact that, as Louis Henkin rightly argues, “almost all nations observe almost all principles of international law and almost all of their obligations almost all of the time.”¹⁵ Moreover, the lack of compulsory jurisdiction does not imply the non-existence of international law. Coercion and pressure on states would hinder the establishment of positive peace.

From an ethical standpoint, realism is also problematic. It dismisses the role of individuals in the international system and insists that policy

¹⁴ GILPIN, R. *War and Change in World Politics* [online]. 1st ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1981, pp. 9, 48-50 [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-0-511-66426-7. Available at: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511664267>.

¹⁵ HENKIN, L. *How Nations Behave: Law and Foreign Policy*. 2nd ed. New York: Columbia University Press. 1979, p. 47. ISBN 0-231-04757-6.

should be guided by the concept of national interest – a notion that cannot be objectively defined or universally proven. Ultimately, however, global peace may be achieved by cultivating individuals who are autonomous, capable of realizing their potential, and committed to mutual understanding. In the political sphere, the realist legal approach risks providing policymakers with justifications for pursuing confrontational or aggressive foreign policies.

3 The state-centric approach to international law (statism/legalism)

Although there are certain parallels between the state-centric (statist/legalist) approach to international law and the realist approach, these perspectives diverge on several critical points. Both approaches agree that the state is the primary actor in the international system. Consequently, concepts such as “state interest” and “national interest” hold significant importance in both frameworks, with each emphasize the state rather than the individual as the focal point in value-based assessments.

However, the state-centric approach does not share the extreme pessimism characteristic of realism. Therefore, it can be concluded that “all realists are statist, but not all statist are realists.”¹⁶ Naturally, these differences also shape how each approach views international law. To illustrate the state-centric perspective, the following section examines the contributions of Hedley Bull and Thomas M. Franck.

Hedley Bull, widely regarded as a leading figure of the British School (English School), argues in his seminal work *The Anarchical Society* that while anarchy is the fundamental characteristic of the international system, this does not preclude the existence of an international society. As he writes, “order is part of the historical record of international relations; and in particular, that modern states have formed, and continue to form, not only a system of states but also an international society.”¹⁷ This society, as Bull both analyzes and advocates, is fundamentally a *society of states*. Bull maintains that the state remains the central actor in the international system, and any meaningful development must occur within

¹⁶ TESÓN, F. R. The Kantian Theory of International Law. *Columbia Law Review* [online]. 1992, vol. 92, no. 1, p. 72 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1945-2268. Available at: <https://doi.org/10.2307/1123025>.

¹⁷ BULL, H. *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*. 3rd ed. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 2002, pp. 22-23. ISBN 978-0-333-98587-8.

this established framework. In his view, the foremost concern for states is not the pursuit of justice, but the preservation of *stability* and *order*.

Bull's analysis focuses on how such relative stability can be sustained within an inherently anarchic environment. Among the mechanisms that support this stability, the balance of power plays a crucial role. International law, too, serves as a vital instrument in maintaining order. Although Bull does not contend that international law alone is capable of creating a fully ordered society of states, he considers it one of the essential pillars upon which such a system can be built. Bull does not believe that international law alone can establish a well-ordered society of states at this stage of history, however, he regards it as one of the foundational pillars of such a system. Bull's approach is sometimes classified under either Realist or Liberal theory, since he recognizes the condition of anarchy but also emphasizes that states operate within a norm-governed international society. Reflecting this view, Brown and Ainley write that Bull's theory "takes place under conditions of anarchy, but in an 'anarchical society'; states act within a system of norms which, most of the time, they regard as constraining."¹⁸ This captures both the Realist focus on anarchy and state interest, and the Liberal recognition of rules and obligations. Given that it eschews both the deep pessimism of realism and the individual-centered focus of liberal theories, this approach aligns more readily with the statist/legalist tradition.

Thomas M. Franck is another prominent scholar who represents the state-centric approach to international law. In his influential work *The Power of Legitimacy among Nations*, Franck poses the critical question of why states follow weak rules. In response, he argues that states respect international law because of the *legitimacy* embedded within the international system. According to Franck, legitimacy fundamentally stems from the belief that a specific legal rule has been created in accordance with an established legal process.¹⁹ Thus, it can be concluded that Franck conceptualizes legitimacy primarily through the lens of legal processes. However, similar to Bull's ideas, Franck also incorporates the notion of a community of states in his analysis. He contends that states seek membership in this community – or at the very least, wish to avoid exclusion from it –

¹⁸ BROWN, Ch. and K. AINLEY. *Understanding International Relations*. 3rd ed. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 2005, p. 51. ISBN 978-1-4039-4664-5.

¹⁹ FRANCK, T. M. *The Power of Legitimacy among Nations* [online]. 1st ed. New York: Oxford University Press, 1990, p. 24 [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-0-19-772024-0. Available at: <https://doi.org/10.1093/oso/9780195061789.001.0001>.

which explains why even the most powerful states demonstrate respect for international rules.

Franck identifies four key indicators by which the legitimacy of international legal rules can be assessed: *determinacy*, *symbolic validation*, *coherence*, and *adherence*. Determinacy refers to the clarity and precision of a legal rule. The more clearly a rule defines its scope and application, the more likely it is to encourage compliance. Franck cautions against both vagueness and oversimplification, calling for “sophist rules” that are nuanced yet understandable. For example, he criticizes Article 2(4) of the UN Charter for lacking determinacy due to its ambiguity about the permissible use of force. Symbolic validation concerns the use of meaningful symbols such as the UN flag to reinforce legal authority. Symbols, however, only enhance legitimacy when they reflect the actual credibility and effectiveness of the institution they represent; otherwise, they risk becoming hollow. Coherence requires both internal consistency within a rule and external harmony with related legal norms and precedents. A rule gains legitimacy when its purpose aligns with its application and fits within the broader legal system. Finally, adherence involves conformity with the recognized procedures and normative hierarchies that govern lawmaking. New rules must be created and interpreted in a way that respects foundational instruments such as the UN Charter. In short, legitimacy stems not just from a rule’s content but also from how it is embedded in, and validated by, the legal system as a whole.²⁰

In addition to explaining how the legitimacy of international rules is determined, Franck also argues that the international legal system should be grounded in the criterion of legitimacy rather than justice. To support this claim, he offers two key reasons: *operational* and *theoretical*. The operational reason posits that justice holds relevance and meaning primarily in relationships between individuals, making the pursuit of justice more appropriate within domestic legal systems rather than in the international arena. The theoretical reason acknowledges that, although there is a connection between justice and legitimacy, they are fundamentally distinct concepts. Consequently, much like Bull, Franck contends that the primary concern of states within the international system should

²⁰ FRANCK, T. M. *The Power of Legitimacy among Nations* [online]. 1st ed. New York: Oxford University Press, 1990, pp. 31, 92, 127, 147-148, 184 [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-0-19-772024-0. Available at: <https://doi.org/10.1093/oso/9780195061789.001.0001>.

not be the realization of justice but rather the maintenance of legitimacy and international order.

4 Critique of the state-centric approach

The state-centric approach to international law may offer a methodological advance over realism, but it still requires critical examination, particularly regarding its potential to support global peace. It retains realism's state-centered worldview and the ethic of *raison d'état*, thereby excluding individual ethics and limiting engagement with human rights and humanitarian law.

Bull's insight into the coexistence of anarchy and society in international relations is valuable, yet his broader theory poses challenges. His "society of states" not only rests on state primacy but also implicitly endorses a selective, aristocratic international order. In this framework, only certain civilizations are represented, narrowing the concept's inclusivity and limiting its contribution to legal development. Moreover, Bull's complete exclusion of justice from international law is difficult to defend.

Franck's theory of legitimacy provides important insights but also requires critical scrutiny. First, he links legitimacy to procedural compliance – rules created through existing norms are seen as binding. Yet this view neglects the intentions of political leaders and overlooks historical cases where procedurally legitimate regimes coexisted with profound injustice. This highlights a weakness in his framework: procedural legitimacy alone may not sustain the moral authority of law. Second, Franck presumes a stable system of rules accepted by states, but such consensus is far from certain. Even if such a system exists, he does not address how it evolves. This omission excludes legal transformation and ignores the dynamic nature of law. Events like the Nuremberg and Tokyo trials and the recognition of individual criminal responsibility in international law demonstrate that legal change is both real and necessary. Third, Franck's criteria for legitimacy (determinacy, symbolic validation, coherence, and adherence) are inherently subjective. States may interpret these differently, resulting in competing understandings of legitimacy and weakening the framework's universality. Fourth, like Bull, Franck adopts the logic of a society of states guided by *raison d'état*. By excluding individuals and their ethical claims, his theory risks alienating the broader human community, undermining international law's legitimacy and reach. Fifth, Franck omits justice as a foundational component of legitimacy. While he admits that legitimacy is "a crucial factor [...] in the capacity of any rule to

secure compliance when, as in the international system, there are no other compliance-inducing mechanisms,”²¹ he fails to integrate justice into his theory. This inconsistency undermines his argument and leaves a significant gap.

In conclusion, the state-centric approach has serious limitations. Without integrating justice – especially in its positive social and economic dimensions – it cannot offer a sustainable path to global peace. A selective society of states may succeed in coordinating on issues such as health, communication, or the environment, but it cannot create a comprehensive and enduring legal order that reflects the moral aspirations of humanity.

5 Idealism and the Kantian approach to international law

There are scholars, policymakers, and legal experts who criticize both realism and the state-centric legal approach, advocating instead for grounding international law fundamentally in liberalism. In contrast to the realist and statist paradigms, liberal thinkers emphasize a different set of premises about how law and cooperation operate globally. The core assumptions of the liberal approach to international relations can be summarized as follows:²²

- ✚ Human nature is inherently good, and human beings are capable of moral and intellectual improvement.
- ✚ Environmental conditions contribute to aggression or malevolent behavior in individuals.
- ✚ Both individuals and environmental conditions – and, consequently, the international system as a whole – can evolve and improve over time.
- ✚ Progress can be achieved through the application of reason and the establishment of effective institutions.
- ✚ While conflict exists among states, there is also significant potential for cooperation, and this potential can be expanded through deliberate efforts.

²¹ FRANCK, T. M. Legitimacy in the International System. *American Journal of International Law* [online]. 1988, vol. 82, no. 4, p. 706 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2161-7953. Available at: <https://doi.org/10.2307/2203510>.

²² See, for example, MORAVCSIK, A. Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics. *International Organization* [online]. 1997, vol. 51, no. 4, pp. 516-524 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1531-5088. Available at: <https://doi.org/10.1162/002081897550447>.

- ✚ Foreign policy and domestic policy are interconnected and influence one another.
- ✚ Individuals and institutions are important actors within the international system, alongside states.
- ✚ The existence of universal ethical values can be acknowledged and upheld in international relations.

However, divergent interpretations of liberalism's core assumptions have led international relations and legal scholars to develop multiple strands of liberal thought. As such, liberalism in these disciplines cannot be regarded as a single, unified doctrine. Among these strands, idealism – often viewed as the most ambitious or even naive form – offers the most radical expression of liberal principles. The following discussion will therefore focus on the Kantian approach to international law, a distinct manifestation of idealist thinking within legal theory.

Since the 1990s, Kantian thinkers such as Anne-Marie Slaughter (Burley) and Fernando R. Tesón have been particularly active and influential in the field of international law. According to these scholars, at this stage in history, any theory of international law should be based not on the state or state-centered ethics but on the individual and individual ethics. The starting point for explaining such an approach can be found in Kant's political writings. This legal perspective seeks to link domestic politics with international politics, rejecting the realist notion that considers these two realms as entirely separate. The "black box" metaphor, often used to describe realist thinking, should be set aside. In this era, states can no longer be viewed as black boxes.²³ Developments and attitudes within states' domestic politics have influenced and will continue to influence their approach to international law.

Kantian international legal scholars frequently refer to Kant's essay *Perpetual Peace*, where he outlines certain *preliminary* and *definitive* conditions for achieving peace in the international system. Idealist legal scholars and international relations experts interpret these preliminary and definitive conditions as political recommendations in their efforts to develop a new approach to international law. According to Kant's prelim-

²³ For the "black box" metaphor see, for example, TALIAFERRO, J. W., S. E. LOBELL and N. M. RIPSAN. Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy. In: S. E. LOBELL, N. M. RIPSAN and J. W. TALIAFERRO, eds. *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy* [online]. 1st ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2009, pp. 17-18 [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-0-511-81186-9. Available at: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511811869.001>.

inary conditions, the international system must adhere to the following principles:²⁴

- ✚ No peace treaty that implicitly contains conditions for a future war should be considered valid.
- ✚ No independent state, whether large or small, should be acquired by another state through inheritance, exchange, purchase, or gift.
- ✚ Standing armies should be gradually abolished.
- ✚ No state should incur debt for purposes related to its foreign affairs.
- ✚ No state should forcibly interfere in the constitution and governance of another state.
- ✚ No state should commit acts during war that would undermine mutual trust, making future peace impossible.

Some realist thinkers argue that Kant believed the mere adherence to international rules, particularly his preliminary articles, would suffice to establish a just and peaceful order. These critiques point to the procedural and legalistic optimism in Kant's early conditions, which they view as insufficient to account for power politics and strategic behavior.²⁵ However, as Tesón emphasizes, limiting the discussion to these points risks equating Kant's approach with the state-centric perspective. As their name implies, these are only *preliminary* provisions designed to pave the way for lasting peace within the system. For idealists, the establishment of a new political and legal framework also requires adherence to Kant's definitive conditions. According to these conditions:²⁶

- ✚ All states must have republican constitutions;
- ✚ International law must be grounded in a federation of free states; and

²⁴ KANT, I. Toward Perpetual Peace: A Philosophical Sketch. In: P. KLEINGELD, ed. *Toward Perpetual Peace and Other Writings on Politics, Peace, and History: Immanuel Kant* [online]. 1st ed. New Haven: Yale University Press, 2006, pp. 67-71 [cit. 2025-05-21]. Rethinking the Western Tradition. ISBN 978-0-300-12810-9. Available at: <https://doi.org/10.12987/9780300128109-012>.

²⁵ See, for example, DOYLE, M. W. Liberalism and World Politics. *American Political Science Review* [online]. 1986, vol. 80, no. 4, pp. 1158-1161 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1537-5943. Available at: <https://doi.org/10.2307/1960861>.

²⁶ KANT, I. Toward Perpetual Peace: A Philosophical Sketch. In: P. KLEINGELD, ed. *Toward Perpetual Peace and Other Writings on Politics, Peace, and History: Immanuel Kant* [online]. 1st ed. New Haven: Yale University Press, 2006, pp. 74-85 [cit. 2025-05-21]. Rethinking the Western Tradition. ISBN 978-0-300-12810-9. Available at: <https://doi.org/10.12987/9780300128109-012>.

- ✚ Cosmopolitan law should be limited to the principles of universal hospitality.

According to Kant, domestic and international politics cannot be isolated from one another. A civil constitution is essential for a state, and republican states are relatively more peaceful for at least two reasons. First, in a republican regime, politicians must obtain the consent of the people before engaging in war. The public, aware that they will bear the costs of war through their resources and lives, is less likely to support military conflicts. As a result, gaining public approval is not easy, making it relatively difficult for a republican regime to initiate war. Second, citizens who respect the rights of individuals within their own country will inevitably respect the free will of individuals in other republics. In other words, republics externalize their core values and principles.

Since the 1990s, scholars such as Michael Doyle, Bruce Russett, and John M. Owen have argued that republics have not waged war against one another for the past two centuries, thus supporting the *democratic peace theory*.²⁷ According to this perspective, Kant was correct in asserting that domestic politics influences international politics. Democracies have succeeded in creating a unique peace among themselves, and once all states in the system become democratic, world peace will inevitably be achieved. In fact, Kant believed that republican states (and the confederation they form) could embody and fulfill his *categorical imperatives*. These imperatives include the following:²⁸

- ✚ Individuals must act according to the principle of universalizability – that is, the ethical principles governing their behavior should be applicable universally;
- ✚ Individuals must regard each other not merely as means to an end but as ends in themselves;
- ✚ Individuals must create a society in which both individual and collective moral autonomy are respected and upheld.

²⁷ See, for example, OWEN, J. M. How Liberalism Produces Democratic Peace. *International Security* [online]. 1994, vol. 19, no. 2, pp. 87-125 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1531-4804. Available at: <https://doi.org/10.2307/2539197>.

²⁸ GREGOR, M. ed. *Kant: Groundwork of the Metaphysics of Morals* [online]. 1st ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1998. 76 p. [cit. 2025-05-21]. Cambridge Texts in the History of Philosophy. ISBN 978-0-511-80959-0. Available at: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511809590>.

What specific policy recommendations can be made to realize a Kantian understanding of law? For example, Anne-Marie Slaughter (Burley) published works on *liberal internationalism* and *the Act of State doctrine*. Slaughter argues that a liberal state should treat other liberal states differently from non-liberal states. Accordingly, she seeks to develop a transnational legal theory that focuses not only on the relationship between states and individuals but also on interactions among individuals themselves. From this perspective, the courts of a liberal state should apply domestic law in disputes involving both their own citizens and individuals from other liberal states, as well as in cases between individuals from different liberal states. This would create a distinct “legal zone” among liberal states. Conversely, courts should refuse to adjudicate disputes between citizens of liberal and non-liberal states. Such relationships would be considered outside the scope of legal jurisdiction, with any arising issues to be resolved through political means.

The Act of State doctrine can play a role in this process. According to this doctrine, *State A* cannot try *State B* in its own courts for actions carried out by *State B* under its sovereign authority within its own territory. This principle, which asserts that courts should not and cannot intervene in political matters, provides governments with the flexibility to resolve disputes through diplomatic channels. Slaughter believes that this policy would gradually exclude non-liberal states from the legal zone and pressure them to comply with rules established by liberal states.²⁹ The European Union is widely recognized as a paradigmatic example of legalized and constitutionalized international cooperation. The creation of this specific legal zone illustrates the liberal vision of supranational governance anchored in law. As Slaughter and her colleagues observe, “much institutionalized cooperation has taken an increasingly ‘legalized,’ ‘judicialized’ or constitutional form. The most striking story in this regard remains ‘the community of law’ constructed by the European Court of Justice together with national courts of the European member states.”³⁰

²⁹ BURLEY, A.-M. Law among Liberal States: Liberal Internationalism and the Act of State Doctrine. *Columbia Law Review* [online]. 1992, vol. 92, no. 8, pp. 1907-1996 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1945-2268. Available at: <https://doi.org/10.2307/1123016>.

³⁰ SLAUGHTER, A.-M., A. S. TULUMELLO and S. WOOD. International Law and International Relations Theory: A New Generation of Interdisciplinary Scholarship. *American Journal of International Law* [online]. 1998, vol. 92, no. 3, p. 370 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2161-7953. Available at: <https://doi.org/10.2307/2997914>.

Another significant scholar who seeks to define and develop the Kantian approach to international law is Fernando R. Tesón. He challenges the idea that states consent to law merely out of self-interest and highlights the parallels between the realist approach in international relations and legal positivism. Rejecting realism's claim that international ethics and universal common values cannot exist, Tesón concludes that "realism, which is both ethically and theoretically flawed, must be rejected."³¹ He argues that a new legal approach can be grounded in Kant's ideas and explains that its defining characteristic is its foundation in "normative individualism."³² Believing that Kant had anticipated the advancements in human rights that emerged in the 20th Century, Tesón asserts that this legal approach also provides concrete policy recommendations that can be implemented in the current international system. Accordingly, Tesón calls for the following measures: compulsory jurisdiction in international law, restricting the membership in the United Nations to democratic states, and the establishment of an international society composed of "free states."³³

6 Critique of the Kantian approach

The Kantian approach to international law has several aspects that warrant criticism. Although based on the individual and ethics, it overlooks the importance of existing systemic structures. A sound legal approach must consider the interaction between system and actor, and the reciprocal influence between structures and individuals. Ignoring the anarchic nature of the international system and the role of the state, the Kantian approach ascribes undue faith in individual capacity and intentions.

Liberalism should account for both the strengths and limitations of individuals. Although Kant centers his theory on the individual, he is not naïvely optimistic. He notes, "the human being is an animal which, when he lives among others of his own species, needs a master," adding that

³¹ TESÓN, F. R. Realism and Kantianism in International Law. *Proceedings of the Annual Meeting (American Society of International Law)* [online]. 1992, vol. 86, pp. 113-116 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2169-1118. Available at: <https://doi.org/10.1017/s027250370009441>.

³² TESÓN, F. R. The Kantian Theory of International Law. *Columbia Law Review* [online]. 1992, vol. 92, no. 1, p. 54 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1945-2268. Available at: <https://doi.org/10.2307/1123025>.

³³ TESÓN, F. R. The Kantian Theory of International Law. *Columbia Law Review* [online]. 1992, vol. 92, no. 1, pp. 99-102 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1945-2268. Available at: <https://doi.org/10.2307/1123025>.

this master “must also be found in the human species.”³⁴ Nonetheless, Kantian and idealist thinkers often draw overly optimistic conclusions, assuming that institutional reform alone can resolve systemic problems. As John Mearsheimer argues, liberal institutionalism wrongly assumes that human-designed institutions can constrain power politics in an anarchic world.³⁵

The belief that a society of democratic states can achieve perpetual peace should also be questioned. Kant’s republican regime may not correspond to today’s procedural democracies. Moreover, Kant himself acknowledged that peace would be the result of a long historical process. Wars would still occur, and lessons would be necessary. He writes: “if individuals are not subdued by an internal impulse to accept the constraints of social laws, war will produce the same effect from the outside [...] even if accompanied by great hardships.” As Bouterwek noted, “if the bow is bent too far, it breaks; and whoever desires too much will attain nothing.”³⁶ The idealist belief that systemic change can be achieved quickly through a coalition of democracies is misleading. It not only influences legal theory but also provides justification for foreign policy strategies that conflict with liberal principles. The imposition of democracy by force, in the name of peace, ultimately contradicts liberal values.

Since the 1980s, Kantian-inspired legal thought has often supported normative justifications for intervention. For example, Fernando Tesón argued, “whatever else was going on, the war against Iraq had an unmistakable humanitarian component.”³⁷ In a 2005 Carnegie Council debate, he reaffirmed that “the war in Iraq was justified under the humanitarian-intervention doctrine” and claimed that international law could help

³⁴ KANT, I. Idea for a Universal History from a Cosmopolitan Perspective. In: P. KLEINGELD, ed. *Toward Perpetual Peace and Other Writings on Politics, Peace, and History: Immanuel Kant* [online]. 1st ed. New Haven: Yale University Press, 2006, p. 9 [cit. 2025-05-21]. Re-thinking the Western Tradition. ISBN 978-0-300-12810-9. Available at: <https://doi.org/10.12987/9780300128109-007>.

³⁵ MEARSHEIMER, J. J. The False Promise of International Institutions. *International Security* [online]. 1994, vol. 19, no. 3, pp. 47-49 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1531-4804. Available at: <https://doi.org/10.2307/2539078>.

³⁶ KANT, I. Perpetual Peace: A Philosophical Sketch. In: H. REISS, ed. *Kant: Political Writings* [online]. 2nd ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1991, pp. 112-113 [cit. 2025-05-21]. Cambridge Texts in the History of Political Thought. ISBN 978-0-511-80962-0. Available at: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511809620.007>.

³⁷ TESÓN, F. R. Ending Tyranny in Iraq. *Ethics & International Affairs* [online]. 2005, vol. 19, no. 2, p. 10 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1747-7093. Available at: <https://doi.org/10.1111/j.1747-7093.2005.tb00496.x>.

achieve political and moral goals.³⁸ Although ideals like *sic semper tyrannis* resonate within liberal discourse, they can obscure the real consequences of military action. Given the human cost of such interventions, serious concerns arise about the relationship between liberalism, democracy, and global peace – and why Tesón defends intervention as a means to protect human rights, even when those rights may be further violated in the process.³⁹

Similarly, Anne-Marie Slaughter (Burley) suggests that liberal states can invoke the Act of State doctrine to exclude non-liberal states and form a legal community among themselves. This idea is highly problematic. Who determines what qualifies as liberal, and on what basis? More importantly, such a distinction undermines the liberal commitment to non-discrimination. A legal framework grounded in universal values must begin with individuals, not with states. Discriminating between states inevitably translates into discrimination between individuals, and this does not lead to a humane or principled outcome.

In conclusion, while the Kantian approach offers valuable insights into the long-term pursuit of peace, it suffers from contradictions and theoretical flaws. It often neglects structural realities, misrepresents Kant's own caution, and at times provides intellectual cover for policies that undermine the very ideals it claims to promote.

Conclusion

The realist approach to international law holds that history unfolds in recurring cycles shaped by enduring power structures rather than human agency. In this view, states pursue power over morality, and the international system is governed by survival and strategic imperatives, not ethics. As famously stated, “the strong do what they have the power to do

³⁸ ROTH, K., F. R. TESÓN and P. ARTHUR. Ending Tyranny in Iraq: A Debate. In: *Carnegie Council for Ethics in International Affairs* [online]. 2005-10-06 [cit. 2025-05-21]. Available at: <https://www.carnegiecouncil.org/media/podcast/20051006b-ending-tyranny-in-iraq-a-debate>.

³⁹ For further discussion of Tesón's defense of humanitarian intervention, see also TESÓN, F. R. The Liberal Case for Humanitarian Intervention. *Public Law and Legal Theory Working Paper No. 39* [online]. 1st ed. Florida: Florida State University, College of Law, 2001. 54 p. [cit. 2025-05-21]. Available at: <https://doi.org/10.2139/ssrn.291661>.

and the weak accept what they have to accept.”⁴⁰ Peace, for realists, is a temporary balance; law is a tool for the powerful.

By contrast, the Kantian or idealist perspective envisions peace as the end goal of human progress, grounded in moral philosophy and rational development. Yet it too leans on determinism. While realists claim change is impossible due to structural constraints, idealists believe peace is inevitable. Kant writes, “nature guarantees perpetual peace through the mechanism of human inclinations itself,”⁴¹ implying that war itself may push humanity toward peace. Still, this diminishes the role of human agency and responsibility.

This paper has argued that both realism and idealism, though insightful, are inadequate when rigidly applied to international law. Realism is overly pessimistic and dismisses justice; idealism can justify force in the name of peace and falls into teleological fatalism. The state-centric view, meanwhile, upholds sovereignty but lacks vision for transformation, treating law as subordinate to national interest.

What is needed is an approach that balances principle and pragmatism – one that integrates both normative commitments and structural realities. Law should not serve as a tool of power or as an abstract moral ideal, but as a mechanism for securing both negative and positive peace. Such an approach must be pluralist, functional, and evolutionary, grounded in institutional design and cooperation.

International law remains one of the few universal tools for addressing conflict and injustice. It provides a framework for resolving disputes, regulating behavior, and promoting peaceful coexistence. However, when shaped by ideology (whether realist, statist, or idealist) it loses normative coherence. Realists diminish its value, statist restrict its scope, and idealists may overestimate its reach. Yet international law is neither so rigid as to make justice impossible nor so flexible as to guarantee peace. Its success depends on sustained cooperation and institutional integrity. History, as Gilpin suggests, tends to repeat itself through *cycles* of power

⁴⁰ THUCYDIDES. *History of the Peloponnesian War* [online]. 2nd ed. Harmondsworth, UK: Penguin Books, 1972, p. 402 [cit. 2025-05-21]. Penguin Classics. ISBN 0-14-190939-0. Available at: <https://archive.org/details/historyofpelopo000thuc>.

⁴¹ KANT, I. Toward Perpetual Peace: A Philosophical Sketch. In: P. KLEINGELD, ed. *Toward Perpetual Peace and Other Writings on Politics, Peace, and History: Immanuel Kant* [online]. 1st ed. New Haven: Yale University Press, 2006, p. 92 [cit. 2025-05-21]. Rethinking the Western Tradition. ISBN 978-0-300-12810-9. Available at: <https://doi.org/10.12987/9780300128109-012>.

and conflict.⁴² Yet such repetition does not amount to fate. It is shaped by human decisions within enduring systemic constraints. International law provides a means to resist fatalism and to pursue justice within an order that is contested yet capable of evolving.

The legal foundations for this pursuit already exist. The UN Charter and the Statute of the International Court of Justice contain principles and mechanisms capable of supporting a more peaceful world. Although not always enforced or respected, they remain the constitutional core of the legal order. Reform does not require reinvention, but reinvigoration.

International law should not be reduced to power politics nor idealized as flawless. Like all legal systems, it evolves through struggle and negotiation. Its promise lies in its ability to institutionalize cooperation, mediate conflict, and affirm human dignity. Realizing this promise requires more than rhetoric. It requires legal realism in the best sense: awareness of constraints, commitment to ideals, and dedication to justice. As Kant recognized, peace is not a natural state but a political and legal project. It demands institutions and individuals committed to making them work. The future of international law does not lie in deterministic theories or ideological purity, but in critical reflection, principled action, and sustained engagement. If pursued earnestly, international law can help build a world where peace is not only imagined but also advanced through reason, cooperation, and justice. It is the shared responsibility of legal scholars and practitioners alike to contribute to the realization of such a legal order.

References

- ACHESON, D. Remarks by the Honorable Dean Acheson. *Proceedings of the American Society of International Law at Its Annual Meeting* [online]. 1963, vol. 57, pp. 13-15 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2328-4234. Available at: <https://doi.org/10.1017/s0272503700029426>.
- BERLIN, I. Two Concepts of Liberty. In: I. BERLIN. *Four Essays on Liberty*. 1st ed. Oxford, UK: Oxford University Press, 1969, pp. 118-172. ISBN 0-19-281034-0.

⁴² GILPIN, R. *War and Change in World Politics* [online]. 1st ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1981. 272 p. [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-0-511-66426-7. Available at: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511664267>.

- BROWN, Ch. and K. AINLEY. *Understanding International Relations*. 3rd ed. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 2005. 294 p. ISBN 978-1-4039-4664-5.
- BULL, H. *The Anarchical Society: A Study of Order in World Politics*. 3rd ed. Basingstoke; New York: Palgrave Macmillan, 2002. 329 p. ISBN 978-0-333-98587-8.
- BURLEY, A.-M. Law among Liberal States: Liberal Internationalism and the Act of State Doctrine. *Columbia Law Review* [online]. 1992, vol. 92, no. 8, pp. 1907-1996 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1945-2268. Available at: <https://doi.org/10.2307/1123016>.
- CARR, E. H. *The Twenty Years' Crisis: 1919 – 1939: An Introduction to the Study of International Relations* [online]. 2nd ed. London: Macmillan, 1946. 243 p. [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-1-349-15208-7. Available at: <https://doi.org/10.1007/978-1-349-15208-7>.
- CLAUDE, I. L., Jr. Theoretical Approaches to National Security and World Order. In: J. N. MOORE, F. S. TIPSON and R. F. TURNER, eds. *National Security Law*. 1st ed. Durham, NC: Carolina Academic Press, 1990, pp. 31-45. ISBN 0-89089-367-5.
- DOYLE, M. W. Liberalism and World Politics. *American Political Science Review* [online]. 1986, vol. 80, no. 4, pp. 1151-1169 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1537-5943. Available at: <https://doi.org/10.2307/1960861>.
- FRANCK, T. M. Legitimacy in the International System. *American Journal of International Law* [online]. 1988, vol. 82, no. 4, pp. 705-759 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2161-7953. Available at: <https://doi.org/10.2307/2203510>.
- FRANCK, T. M. *The Power of Legitimacy among Nations* [online]. 1st ed. New York: Oxford University Press, 1990. 303 p. [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-0-19-772024-0. Available at: <https://doi.org/10.1093/oso/9780195061789.001.0001>.
- GILPIN, R. *War and Change in World Politics* [online]. 1st ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1981. 272 p. [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-0-511-66426-7. Available at: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511664267>.
- GREGOR, M. ed. *Kant: Groundwork of the Metaphysics of Morals* [online]. 1st ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1998. 76 p. [cit. 2025-05-21]. Cambridge Texts in the History of Philosophy. ISBN

978-0-511-80959-0. Available at: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511809590>.

HENKIN, L. *How Nations Behave: Law and Foreign Policy*. 2nd ed. New York: Columbia University Press. 1979. 400 p. ISBN 0-231-04757-6.

KANT, I. Idea for a Universal History from a Cosmopolitan Perspective. In: P. KLEINGELD, ed. *Toward Perpetual Peace and Other Writings on Politics, Peace, and History: Immanuel Kant* [online]. 1st ed. New Haven: Yale University Press, 2006, pp. 3-16 [cit. 2025-05-21]. Rethinking the Western Tradition. ISBN 978-0-300-12810-9. Available at: <https://doi.org/10.12987/9780300128109-007>.

KANT, I. Perpetual Peace: A Philosophical Sketch. In: H. REISS, ed. *Kant: Political Writings* [online]. 2nd ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 1991, pp. 93-130 [cit. 2025-05-21]. Cambridge Texts in the History of Political Thought. ISBN 978-0-511-80962-0. Available at: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511809620.007>.

KANT, I. Toward Perpetual Peace: A Philosophical Sketch. In: P. KLEINGELD, ed. *Toward Perpetual Peace and Other Writings on Politics, Peace, and History: Immanuel Kant* [online]. 1st ed. New Haven: Yale University Press, 2006, pp. 67-109 [cit. 2025-05-21]. Rethinking the Western Tradition. ISBN 978-0-300-12810-9. Available at: <https://doi.org/10.12987/9780300128109-012>.

KENNAN, G. F. *American Diplomacy*. 60th ed. Chicago: University of Chicago Press, 2012. 192 p. ISBN 978-0-226-43148-2.

KENNAN, G. F. Morality and Foreign Policy. *Foreign Affairs* [online]. 1985, vol. 64, no. 2, pp. 205-218 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2327-7793. Available at: <https://doi.org/10.2307/20042569>.

MEARSHEIMER, J. J. The False Promise of International Institutions. *International Security* [online]. 1994, vol. 19, no. 3, pp. 5-49 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1531-4804. Available at: <https://doi.org/10.2307/2539078>.

MORAVCSIK, A. Taking Preferences Seriously: A Liberal Theory of International Politics. *International Organization* [online]. 1997, vol. 51, no. 4, pp. 513-553 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1531-5088. Available at: <https://doi.org/10.1162/002081897550447>.

- MORGENTHAU, H. J. *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace*. 5th ed. New York: Alfred A. Knopf, 1978. 650 p. Borzoi Book. ISBN 0-394-50085-7.
- MORGENTHAU, H. J. *Politics among Nations: The Struggle for Power and Peace* [online]. 1st ed. New York: Alfred A. Knopf, 1949. 489 p. [cit. 2025-05-21]. Borzoi Book. Available at: <https://archive.org/details/in.ernet.dli.2015.74487>.
- MORGENTHAU, H. J. *The Decline of Democratic Politics*. 1st ed. Chicago, IL: University of Chicago Press, 1962. 431 p. Politics in the Twentieth Century, vol. 1. ISBN 0-226-53821-4.
- OWEN, J. M. How Liberalism Produces Democratic Peace. *International Security* [online]. 1994, vol. 19, no. 2, pp. 87-125 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1531-4804. Available at: <https://doi.org/10.2307/2539197>.
- ROTH, K., F. R. TESÓN and P. ARTHUR. Ending Tyranny in Iraq: A Debate. In: *Carnegie Council for Ethics in International Affairs* [online]. 2005-10-06 [cit. 2025-05-21]. Available at: <https://www.carnegiecouncil.org/media/podcast/20051006b-ending-tyranny-in-iraq-a-debate>.
- SLAUGHTER, A.-M., A. S. TULUMELLO and S. WOOD. International Law and International Relations Theory: A New Generation of Interdisciplinary Scholarship. *American Journal of International Law* [online]. 1998, vol. 92, no. 3, pp. 367-397 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2161-7953. Available at: <https://doi.org/10.2307/2997914>.
- TALIAFERRO, J. W., S. E. LOBELL and N. M. RIPSAN. Introduction: Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy. In: S. E. LOBELL, N. M. RIPSAN and J. W. TALIAFERRO, eds. *Neoclassical Realism, the State, and Foreign Policy* [online]. 1st ed. Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2009, pp. 1-41 [cit. 2025-05-21]. ISBN 978-0-511-81186-9. Available at: <https://doi.org/10.1017/cbo9780511811869.001>.
- TESÓN, F. R. Ending Tyranny in Iraq. *Ethics & International Affairs* [online]. 2005, vol. 19, no. 2, pp. 1-20 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1747-7093. Available at: <https://doi.org/10.1111/j.1747-7093.2005.tb00496.x>.
- TESÓN, F. R. Realism and Kantianism in International Law. *Proceedings of the Annual Meeting (American Society of International Law)* [online].

1992, vol. 86, pp. 113-118 [cit. 2025-05-21]. ISSN 2169-1118. Available at: <https://doi.org/10.1017/s0272503700094441>.

TESÓN, F. R. The Kantian Theory of International Law. *Columbia Law Review* [online]. 1992, vol. 92, no. 1, pp. 53-102 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1945-2268. Available at: <https://doi.org/10.2307/1123025>.

TESÓN, F. R. The Liberal Case for Humanitarian Intervention. *Public Law and Legal Theory Working Paper No. 39* [online]. 1st ed. Florida: Florida State University, College of Law, 2001. 54 p. [cit. 2025-05-21]. Available at: <https://doi.org/10.2139/ssrn.291661>.

THUCYDIDES. *History of the Peloponnesian War* [online]. 2nd ed. Harmondsworth, UK: Penguin Books, 1972. 648 p. [cit. 2025-05-21]. Penguin Classics. ISBN 0-14-190939-0. Available at: <https://archive.org/details/historyofpelopo000thuc>.

WALT, S. M. Alliance Formation and the Balance of World Power. *International Security* [online]. 1985, vol. 9, no. 4, pp. 3-43 [cit. 2025-05-21]. ISSN 1531-4804. Available at: <https://doi.org/10.2307/2538540>.

WALTZ, K. N. *Theory of International Politics*. 1st ed. Reading, MA: Addison-Wesley Publishing Company, 1979. 251 p. ISBN 0-201-08349-3.

Nejat Dogan, Ph.D. Candidate

Faculty of Law
Palacký University Olomouc
17. Listopadu St. 8
779 00 Olomouc
Czech Republic
nejat.dogan01@upol.cz

<https://orcid.org/0009-0007-3013-8229>

Informácie pre autorov

Základné informácie

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** sa tematicky zameriava najmä na spoločensky významné prierezoové súvislosti otázok verejného práva a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni. Jeho cieľom je poskytovať podnetnú a inšpiratívnu platformu pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok a ich komunikáciu na úrovni najmä odbornej právnickej, ale aj zainteresovanej širokej občianskej verejnosti v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ponúka priestor pre publikáciu príspevkov v podobe:

- samostatných vedeckých štúdií, ako aj cyklov vedeckých štúdií *minimálny rozsah tvorí 10 normostrán prislúchajúcich na jednu štúdiu, maximálny rozsah je neobmedzený;*
- esejí zamýšľajúcich sa nad aktuálnou spoločenskou témou či dianím *minimálny rozsah tvorí 5 normostrán prislúchajúcich na jednu esej, maximálny rozsah je neobmedzený;*
- recenzií publikácií vzťahujúcich sa na hlavné zameranie časopisu *minimálny rozsah tvoria 3 normostrany prislúchajúce na jednu recenziu, maximálny rozsah je neobmedzený; odporúča sa zároveň dodanie obrázku prednej obálky recenzovanej publikácie v dostatočnej veľkosti;*
- informácií, ako aj správ súvisiacich so základným poslaním časopisu *minimálny rozsah tvoria 2 normostrany prislúchajúce na jednu informáciu alebo správu, maximálny rozsah je neobmedzený; odporúča sa zároveň dodanie fotodokumentačných alebo iných obrázkových podkladov sprievodného charakteru v dostatočnej veľkosti.*

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** vychádza v elektronickej online podobe pravidelne štyrikrát ročne, a to v termínoch:

- 31. marec – jarná edícia;
- 30. jún – letná edícia;
- 30. september – jesenná edícia;
- 31. december – zimná edícia.

Časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky, ktoré sú vlastným dielom autorov, ktorí ich na uverejnenie v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** predkladajú.

Zodpovednosť za dodržanie všetkých nevyhnutných predpokladov a požiadaviek kladených na príspevky publikované v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** nesú:

- ✚ odborní garanti zodpovedajúci v rámci redakčnej rady časopisu za konkrétne prierezové sekcie vo vzťahu k vedeckej stránke príspevkov;
- ✚ hlavný redaktor vo vzťahu k formálnej stránke príspevkov;
- ✚ výkonný redaktor vo vzťahu k uplatneniu metodologických, analytických a štatistických otázok v príspevkoch.

Recenzné konanie

Posudzovanie zaradenia príspevkov na publikáciu v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** sa uskutočňuje nezávisle a nestranne na základe obojstranne anonymného recenzného konania zaisťovaného uznávanými externými odborníkmi pôsobiacimi v zodpovedajúcich oblastiach. Konečné rozhodnutie o zaradení príspevkov na vydanie prijíma redakčná rada časopisu na základe výsledkov recenzného konania.

Na recenzné konanie môžu byť odovzdané len príspevky obsahujúce všetky povinné súčasti v súlade s predpísanou štruktúrou príspevku. Pred odovzdaním príspevkov na recenzné konanie sa formálne preveruje pôvodnosť textov kontrolami náhodne vybraných reťazcov textov príspevkov prostredníctvom internetových vyhľadávačov.

Zápis o výsledkoch recenzného konania sa vykonáva a archivuje na štandardizovaných formulároch.

Súhrnnú informáciu o výsledku recenzného konania, spolu s usmerením ohľadom ďalšieho postupu, obdržia predkladatelia príspevkov prostredníctvom e-mailovej odpovede bezodkladne po doručení vyhotovených recenzných posudkov redakcii časopisu a záverečnom posúdení výsledkov recenzného konania redakčnou radou.

Publikácia príspevkov

Publikácia príspevkov v časopise **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** sa uskutočňuje výhradne bez akéhokoľvek nároku prispievateľov na autor-

ský honorár. Rovnako výhradne bezodplatne sa realizujú v časopise aj procesy prijímania, posudzovania a publikácie príspevkov. Predloženie príspevkov na publikáciu posudzuje redakcia časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** ako prejav vôle autorov, ktorým autori vedome a dobrovoľne súčasne:

- prejavujú svoj súhlas s uverejnením predloženého príspevku v časopise;
- potvrdzujú, že príspevok je ich pôvodným, doposiaľ nepublikovaným dielom;
- potvrdzujú svoj súhlas s uvedením ich pracoviska a kontaktnej e-mailovej adresy v rubrike „Kontakty na autorov“.

Texty príspevkov je možné prijímať len zaslané priamo ich autormi/spoluautormi a s ich priloženým súhlasom na publikáciu príspevku; texty príspevkov zaslané sprostredkované prostredníctvom osôb, ktoré nie sú autormi, prípadne spoluautormi príspevku doručeného do redakcie časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, nie je možné prijať na následné recenzné konanie z dôvodu absencie súhlasu autora/spoluautorov.

Príspevky sa prijímajú v anglickom, slovenskom a českom jazyku. Uprednostňovanie anglického jazyka v príspevkoch je vítané.

Publikovanie textov príspevkov sa uskutočňuje zásadne v dvojязыčnej slovensko-anglickej štandardizovanej hlavičkovej šablóne časopisu **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, a to súčasne v podobe kompletných verzií jednotlivých čísiel, ako aj samostatných autorských separátov uverejnených v zodpovedajúcich rubrikách na oficiálnej internetovej stránke časopisu <https://sei.iuridica.truni.sk>.

Štruktúra príspevku

Názov príspevku v pôvodnom jazyku:

- prosíme uviesť názov, prípadne podnázov príspevku v pôvodnom jazyku;

Title of Contribution in English:

- prosíme uviesť názov, prípadne podnázov príspevku v anglickom jazyku
nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Autor príspevku:

- prosíme uviesť meno, priezvisko a všetky tituly a hodnosti autora;

Abstract in English:

- ✚ prosíme uviesť abstrakt v anglickom jazyku, cca 10 riadkov
nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Key Words in English:

- ✚ prosíme uviesť kľúčové slová v anglickom jazyku, cca 10 výrazov
nevyžaduje sa v prípade angličtiny ako pôvodného jazyka;

Abstrakt v pôvodnom jazyku:

- ✚ prosíme uviesť abstrakt v pôvodnom jazyku, cca 10 riadkov;

Kľúčové slová v pôvodnom jazyku:

- ✚ prosíme uviesť kľúčové slová v pôvodnom jazyku, cca 10 výrazov;

Text príspevku:

- ✚ prosíme uviesť v štruktúre úvod, jadro, záver; v členení na kapitoly, prípadne podkapitoly; príspevok môže obsahovať tabuľky, grafy, schémy, obrázky a podobne, je však nevyhnutné uviesť ich prameň so všetkými povinnými bibliografickými údajmi v plnom rozsahu; poznámky a odkazy na literatúru prosíme uvádzať v poznámke pod čiarou podľa platnej citačnej normy ISO 690

Pozn.: je nutné uvádzať všetky povinné bibliografické údaje v plnom rozsahu – rovnako v odkazoch v poznámkach pod čiarou, ako aj v zozname literatúry na konci príspevku; zároveň je nevyhnutné, aby všetka použitá literatúra, na ktorú odkazuje text príspevku v poznámkach pod čiarou, v plnej miere zodpovedala prameňom uvedeným v zozname použitej literatúry umiestnenom na konci príspevku a opačne;

Literatúra:

- ✚ prosíme uviesť zoznam použitej literatúry podľa platnej citačnej normy ISO 690

Pozn.: je nutné uvádzať všetky povinné bibliografické údaje v plnom rozsahu – rovnako v odkazoch v poznámkach pod čiarou, ako aj v zozname literatúry na konci príspevku; zároveň je nevyhnutné, aby použitá literatúra, na ktorú odkazuje text príspevku v poznámkach pod čiarou, v plnej miere zodpovedala prameňom uvedeným v zozname použitej literatúry umiestnenom na konci príspevku a opačne;

Kontakt na autora:

- ✚ prosíme dodržať nižšie uvedenú vzorovú štruktúru informácie o kontakte na autora príspevku:

Ing. Jana Koprlová, PhD.
Právnická fakulta

Trnavská univerzita v Trnave

Kollárova 10

917 01 Trnava

Slovenská republika

jana.koprlova@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-2082-1450>

Texty príspevkov je možné prijímať výhradne v elektronickej podobe vo formáte dokumentu textového editora MS Word. V textoch príspevkoch odporúčame použiť štandardizované typy a veľkosti písma, riadkovania, ako aj formátovania textu.

Texty príspevkov zasielajte, prosím, na e-mailovú adresu redakcie časopisu sei.journal@gmail.com.

Vaše otázky v prípade nejasností či potreby poskytnutia dodatočných informácií zasielajte, prosím, na e-mailovú adresu redakcie časopisu sei.journal@gmail.com.

Tešíme sa na Váš príspevok!

S úctou,

redakcia SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Information for Authors

Basic Information

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** thematically focuses mainly on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels. Its aim is to provide a stimulating and inspirational platform for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues and their communication at the level of primarily legal experts, but also the interested general public in the context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at the national, regional and international levels.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** offers a platform for publication of contributions in the form of:

- separate papers and scientific studies as well as scientific studies in cycles
the expected minimum extent related to one study covers 10 standard pages, the maximum extent is not limited;
- essays on current social topics or events
the expected minimum extent related to one essay covers 5 standard pages, the maximum extent is not limited;
- reviews on publications related to the main orientation of the journal
the expected minimum extent related to one review covers 3 standard pages, the maximum extent is not limited; it is recommendable to deliver also the front cover picture of the reviewed publication in the sufficient largeness;
- information as well as reports connected with the inherent mission of the journal
the expected minimum extent related to one information or report covers 2 standard pages, the maximum extent is not limited; it is recommendable to deliver also photo documents or other picture material of accompanying character in the sufficient largeness.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is issued in an electronic on-line version four times a year, regularly on:

- March 31st – spring edition;
- June 30th – summer edition;
- September 30th – autumn edition;
- December 31st – winter edition.

The journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions written as the own work by authors those are submitting the contributions for publication in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**.

Responsibility for compliance with all prerequisites and requirements laid on contributions published in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** have:

- ✚ special supervisors within the journal's editorial board responsible for specific interdisciplinary sections in relation to the scientific aspects of contributions;
- ✚ editor in chief in relation to the formal aspects of contributions;
- ✚ executive editor in relation to the application of methodological, analytical and statistical questions in contributions.

Review Procedure

Reviewing the contributions for publication in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** follows with a mutually anonymous (double-blind) review procedure realized independently and impartially by recognized external experts working in corresponding areas. The final decision on the inclusion of contributions for publication is made by the journal's editorial board based on the results of the review procedure.

Only contributions containing all mandatory parts in accordance with the prescribed structure of the contribution may be submitted for review procedure. Before the contributions are submitted for review procedure, the originality of the texts is formally checked by checking randomly selected strings of the texts of the contributions through the Internet search engines.

Report on results of the review procedure is made and archived on standardized forms.

Comprehensive information on results of the review procedure, together with guidance on how to proceed with submitted contributions, will contribution's submitters receive through an e-mail answer immediately after receiving the reviewers' written opinions by the journal's editorial office and final judging the results of the review procedure by the editorial board.

Publication of Contributions

Publication of contributions in the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** is realized exclusively without any contributor's claim for author's fee (royalty). Also, the processes of receiving, reviewing and publishing of contributions in the journal are carried out exclusively free of charge. Submission of contributions for publication understands the editorial office of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** as a manifestation of the will of the authors, through which the authors all at once knowingly and voluntarily:

- ✚ express their own agreement with publication of submitted contribution in the journal;
- ✚ declare that the contribution presents their original, hitherto unpublished work;
- ✚ declare their own agreement with specifying their workplace and contact e-mail address in the section "Authors' Contact List".

Accepted can be only texts submitted for publication sent by their authors/co-authors directly and with their written permission for publication; text submissions sent mediated through non-authors or non-co-authors of a submitted text delivered to the editorial office of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** cannot be accepted for the following review procedure due to the absence of the author's/co-authors' consent.

Contributions are accepted in the English, Slovak and Czech languages. Favouring the English language in contributions is welcome.

Publication of the contribution texts will be provided exclusively in the bilingual Slovak-English standardized letterhead template of the journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA**, synchronously in the form of complete versions of individual journal numbers as well as in the form of single authors' contributions. Publication process follows in corresponding sections on the journal's official website: <https://sei.iuridica.truni.sk/international-scientific-journal/>.

Structure of Contribution

Title of Contribution in Original Language:

- ✚ please specify title, eventually subtitle of contribution in original language;

Title of Contribution in English:

- ✚ please specify title, eventually subtitle of contribution in English
not required in the case of English as the language of the original;

Author of Contribution:

- ✚ please specify author's given name, surname and all academic degrees;

Abstract in English:

- ✚ please specify abstract in English, circa 10 rows
not required in the case of English as the language of the original;

Key Words in English:

- ✚ please specify key words in English, circa 10 words
not required in the case of English as the language of the original;

Abstract in Original Language:

- ✚ please specify abstract in original language, circa 10 rows;

Key Words in Original Language:

- ✚ please specify key words in original language, circa 10 words;

Text of Contribution:

- ✚ please specify in following structure: introduction, main text, conclusions; text broken down into chapters, eventually subchapters; the contribution may include sheets, charts, figures, pictures, etc., but it is necessary to indicate their sources with all obligatory bibliographic details in the full extent; notes and references to literature, please, specify in the footnote according to current citation standard ISO 690
Note: all obligatory bibliographic data must be included to the full extent – both in references in the footnote as well as in bibliography list at the end of contribution; it is also essential that all of literature referred in the footnotes of the contribution's text fully corresponds to the sources listed in the bibliography list placed at the end of the contribution and vice versa;

Literature:

- ✚ please specify a complete bibliography of all sources according to current citation standard ISO 690
Note: all obligatory bibliographic data must be included to the full extent – both in references in the footnote as well as in bibliography list at the end of contribution; it is also essential that all of literature referred in the footnotes of the contribution's text fully corresponds to

the sources listed in the bibliography list placed at the end of the contribution and vice versa;

Author's Contact:

 please follow the below mentioned model structure of contact information on the author of contribution:

Ing. Jana Koprlová, PhD.
Faculty of Law
Trnava University in Trnava
Kollárova 10
917 01 Trnava
Slovak Republic
jana.koprlova@gmail.com

 <https://orcid.org/0000-0002-2082-1450>

Contribution manuscripts can be accepted only in electronic version in the format of the text editor MS Word document. Applying the standardized types and font sizes, line spacing as well as text formatting in the contribution manuscripts is highly recommended.

Your contribution manuscripts send, please, to the e-mail address of the journal's editorial office sei.journal@gmail.com.

In the case of any uncertainty or necessity of providing additional information send your questions, please, to the e-mail address of the journal's editorial office sei.journal@gmail.com.

We are looking forward to your contribution!

Yours faithfully,

Team SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Etický kódex

Článok I. Všeobecné ustanovenia

Medzinárodný internetový vedecký časopis **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** (ďalej len „časopis“) vydáva Právnická fakulta Trnavskej univerzity v Trnave a tematicky sa zameriava najmä na spoločensky významné prierezové súvislosti otázok verejného práva a súkromného práva na národnej, nadnárodnej, ako aj medzinárodnej úrovni. Jeho cieľom je poskytovať podnetnú a inšpiratívnu platformu pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych právnych otázok a ich komunikáciu na úrovni najmä odbornej právnickej, ale aj zainteresovanej širokej občianskej verejnosti v kontexte ich najširších interdisciplinárnych spoločenských súvislostí, a to nielen na národnej, ale aj na regionálnej a medzinárodnej úrovni.

Redakcia časopisu sídli v priestoroch Právnickej fakulty Trnavskej univerzity v Trnave na Kollárovej ulici č. 10 v Trnave.

Časopis má charakter vedeckého recenzovaného časopisu, ktorý vychádza v on-line elektronickej podobe pravidelne štyrikrát ročne na oficiálnej webovej stránke časopisu <https://sei.iuridica.truni.sk>. Publikovanie textov príspevkov sa uskutočňuje v dvojazyčnej slovensko-anglickej štandardizovanej hlavičkovej šablóne časopisu, a to súčasne v podobe kompletných verzií jednotlivých čísiel, ako i samostatných autorských separátov uverejnených v zodpovedajúcich rubrikách na webovej stránke časopisu.

Časopis ponúka podnetnú a inšpiratívnu platformu pre komunikáciu na úrovni odbornej právnickej aj občianskej verejnosti, a rovnako aj pre vedecké a celospoločensky prínosné riešenia aktuálnych otázok z oblastí najmä verejného práva a súkromného práva.

Webová stránka časopisu ponúka čitateľskej verejnosti informácie v bežnom grafickom rozhraní, a súbežne aj v grafickom rozhraní Blind Friendly pre slabozrakých čitateľov paralelne v slovenskom a anglickom jazyku. V uvedených jazykoch zabezpečuje redakcia časopisu aj spätnú komunikáciu.

Článok II. Zodpovednosť a publikácia príspevkov

Časopis prijíma a publikuje výhradne iba pôvodné, doposiaľ nepublikované príspevky, ktoré sú vlastným dielom autorov, ktorí ich na uverejnenie

nie v časopise predkladajú. Autori príspevkov vedecky či pedagogicky pôsobia v zodpovedajúcich oblastiach zamerania časopisu a majú ukončené zodpovedajúce akademické vzdelanie na úrovni minimálne druhého stupňa vysokoškolského štúdia.

V súlade s vyššie uvedeným ustanovením sa automaticky so zodpovedajúcim odôvodnením zamietajú príspevky už preukázateľne publikované, ako aj príspevky, ktoré naplňajú skutkovú podstatu plagiátu či neoprávneného, respektíve nezákonného zásahu do autorského práva podľa autorského zákona v platnom znení.

Informácie pre autorov zverejnené na webovej stránke časopisu sú záväzné. Príspevky sa prijímajú v anglickom, slovenskom a českom jazyku. Uprednostňovanie anglického jazyka v príspevkoch je vítané.

Zodpovednosť za dodržanie všetkých nevyhnutných predpokladov a požiadaviek kladených na príspevky publikované v časopise nesú odborní garanti z radov členov redakčnej rady a redakčného okruhu časopisu zodpovedajúci za konkrétne prierezové sekcie vo vzťahu k vedeckej stránke príspevkov, hlavný redaktor vo vzťahu k formálnej stránke príspevkov a výkonný redaktor vo vzťahu k uplatneniu metodologických, analytických a štatistických otázok v príspevkoch.

Publikácia príspevkov v časopise sa uskutočňuje výhradne bez akéhokoľvek nároku prispievateľov na autorský honorár. Rovnako výhradne bezodplatne sa realizujú v časopise aj procesy prijímania, posudzovania a publikácie príspevkov. Predloženie príspevkov na publikáciu posudzuje redakcia časopisu ako prejav vôle autorov, ktorým autori vedome a dobrovoľne súčasne:

- ✚ prejavujú svoj súhlas s uverejnením predloženého príspevku v časopise;
- ✚ potvrdzujú, že príspevok je ich pôvodným, doposiaľ nepublikovaným dielom;
- ✚ potvrdzujú svoj súhlas s uvedením ich pracoviska a kontaktnej e-mailovej adresy v rubrike „Kontakty na autorov“.

Texty príspevkov je možné prijímať len zaslané priamo ich autormi/ spoluautormi a s ich priloženým súhlasom na publikáciu príspevku; texty príspevkov zaslané prostredkovane prostredníctvom osôb, ktoré nie sú autormi, prípadne spoluautormi príspevku doručeného do redakcie časopisu, nie je možné prijať na následné recenzné konanie z dôvodu absencie súhlasu autora/spoluautorov.

Článok III. Recenzné konanie

Posudzovanie zaradenia príspevkov na publikáciu v časopise sa uskutočňuje nezávisle a nestranne na základe obojstranne anonymného recenzného konania zaist'ovaného uznávanými externými odborníkmi pôsobiacimi v zodpovedajúcich oblastiach. Konečné rozhodnutie o zaradení príspevkov na vydanie prijíma redakčná rada časopisu na základe výsledkov recenzného konania.

Na recenzné konanie môžu byť odovzdané len príspevky obsahujúce všetky povinné súčasti v súlade s predpísanou štruktúrou príspevku. Pred odovzdaním príspevkov na recenzné konanie sa formálne preveruje pôvodnosť textov kontrolami náhodne vybraných reťazcov textov príspevkov prostredníctvom internetových vyhľadávačov.

Zápis o výsledkoch recenzného konania sa vykonáva a archivuje na štandardizovaných formulároch.

Súhrnnú informáciu o výsledku recenzného konania, spolu s usmernením ohľadom ďalšieho postupu, obdržia predkladatelia príspevkov prostredníctvom e-mailovej odpovede bezodkladne po doručení vyhotovených recenzných posudkov redakcii časopisu a záverečnom posúdení výsledkov recenzného konania redakčnou radou.

Príspevky sa so zodpovedajúcim písomným odôvodnením automaticky zamietajú v prípadoch, pokiaľ:

- autor príspevku preukázateľne nemá ukončené úplné vysokoškolské vzdelanie, t.j. vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa;
- príspevok preukázateľne nezodpovedá minimálnym štandardom a štandardným kritériám vedeckej etiky, ktoré sa kladú a sú všeobecne vedeckou verejnosťou a vedeckou obcou uznávané vo vzťahu k príspevkom danej kategórie (štúdie, eseje, recenzie publikácií, informácie alebo správy), či už z hľadiska rozsahu, náplne, metodologických východísk, použitej metodológie, a podobne, ako aj z hľadiska správneho, úplného a vedecky korektného uvádzania všetkých použitých bibliografických odkazov podľa platnej citačnej normy ISO 690.

Článok IV. Vyhlásenie o pristúpení ku kódexom a zásadám publikačnej etiky Komisie pre publikačnú etiku

Časopis v plnej miere uplatňuje a dodržiava kódexy a zásady publikačnej etiky Komisie pre publikačnú etiku (Committee on Publication Ethics

(COPE)) zverejnené na webovej stránke Komisie pre publikačnú etiku <https://publicationethics.org/>. Uvedené zásady a pravidlá publikačnej etiky sú záväzné pre autorov príspevkov, redakčnú radu časopisu, redaktorov a redakciu časopisu, recenzentov príspevkov, ako aj vydavateľa časopisu.

Časopis odmieta a striktne odsudzuje akékoľvek vedecky a publikačne neetické a akademicky nečestné praktiky, medzi ktoré patria, okrem iných, plagiátorstvo, manipulácia s citáciami či falšovanie, pozmeňovanie, selektívne vypúšťanie a fabrikácia údajov a prameňov.

Redaktori a redakčná rada časopisu aktívne vyvíjajú všetko úsilie smerujúce k predchádzaniu, a rovnako aj ku eliminácii rizika vzniku akýchkoľvek prípadov vedecky a publikačne neetického a akademicky nečestného konania všetkých participujúcich subjektov.

V prípade, že sa redaktori, redakčná rada alebo vydavateľ časopisu dozvedia o akomkoľvek prejave vedecky a publikačne neetických a akademicky nečestných výskumných praktík uplatnených v súvislosti s predloženým alebo už v časopise publikovaným príspevkom, redaktori alebo vydavateľ sa budú pri riešení a náprave zisteného skutkového stavu riadiť pokynmi Komisie pre publikačnú etiku (COPE) <https://publicationethics.org/guidance>, a to v súlade s prijatými zásadami a odporúčaniami platnými pre nasledovné oblasti:

- ✚ Odhalenia vedeckých a publikačne neetických alebo akademicky nečestných výskumných praktík a ich riešenie
<https://publicationethics.org/misconduct>
- ✚ Autorstvo a prispievateľstvo
<https://publicationethics.org/authorship>
- ✚ Sťažnosti a odvolania
<https://publicationethics.org/appeals>
- ✚ Konflikt záujmov/konkurenčné záujmy
<https://publicationethics.org/competinginterests>
- ✚ Zdieľanie a reprodukovateľnosť údajov
<https://publicationethics.org/data>
- ✚ Etický dohľad
<https://publicationethics.org/oversight>
- ✚ Duševné vlastníctvo
<https://publicationethics.org/intellectualproperty>
- ✚ Správa a riadenie časopisu
<https://publicationethics.org/management>

- Recenzné konanie
<https://publicationethics.org/peerreview>
- Diskusie a opravy po vydaní
<https://publicationethics.org/postpublication>

Článok V. Nezávislosť a nestrannosť

Časopis je nezávislým a nestranným medzinárodným vedeckým internetovým periodikom.

Článok VI. Rozhodný právny poriadok

Časopis a všetky s ním súvisiace právne skutočnosti a právne úkony sa riadia právnym poriadkom Slovenskej republiky.

Trnava 31. december 2013

Code of Ethics

Article I. General Provisions

International scientific online journal **SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA** (hereinafter only “journal”) is published by the Faculty of Law at Trnava University in Trnava, and it thematically focuses mainly on social relevant interdisciplinary relations on the issues of public law and private law at the national, transnational and international levels. Its aim is to provide a stimulating and inspirational platform for scientific and society-wide beneficial solutions to current legal issues and their communication at the level of primarily legal experts, but also the interested general public in the context of their broadest interdisciplinary social relations, in like manner at the national, regional and international levels.

The journal’s editorial office resides in premises of the Faculty of Law at Trnava University in Trnava in Kollárova Street No. 10 in Trnava, Slovakia.

The journal has the nature of a scientific peer-reviewed journal, which is issued in an electronic on-line version regularly four times a year on the official website of the journal <https://sei.iuridica.truni.sk/international-scientific-journal/>. Publication of the contribution texts will be provided exclusively in the bilingual Slovak-English standardized letterhead template of the journal, synchronously in the form of complete versions of individual journal numbers as well as in the form of single authors’ contributions. Publication process follows in corresponding sections on the journal’s official website.

The journal provides a stimulating and inspirational platform for communication both on the professional legal level and the level of the civic society, as well as for scientific and society-wide beneficial solutions to current issues mainly in the areas of public law and private law.

The website of the journal offers the reading public contributions in the common graphical user interface as well as in the blind-friendly interface, both parallel in the Slovak and the English languages. In all those languages the journal’s editorial office provides also feedback communication.

Article II. Responsibility and Publication of Contributions

The journal accepts and publishes exclusively only original, hitherto unpublished contributions written as the own work by authors those are submitting the contributions for publication in the journal. Contributors are scientifically or pedagogically engaged in areas corresponding with the main orientation of the journal and they have completed adequate academic qualification, at least the second degree of academic education.

In accordance with the foregoing provision shall be automatically with the adequate justification rejected contributions those have been provably already published as well as contributions those constitute the merits of plagiarism or of unauthorized, respectively illegal interference with the copyright under the protection of the Copyright Act in force.

Information for authors published on the journal's website is binding. Contributions are accepted in the English, Slovak and Czech languages. Favouring the English language in contributions is welcome.

Responsibility for compliance with all prerequisites and requirements laid on contributions published in the journal have special supervisors within the journal's editorial board responsible for specific interdisciplinary sections in relation to the scientific aspects of contributions, editor in chief in relation to the formal aspects of contributions and executive editor in relation to the application of methodological, analytical and statistical questions in contributions.

Publication of contributions in the journal is realized exclusively without any contributor's claim for author's fee (royalty). Also, the processes of receiving, reviewing and publishing of contributions in the journal are carried out exclusively free of charge. Submission of contributions for publication understands the editorial office of the journal as a manifestation of the will of the authors, through which the authors all at once knowingly and voluntarily:

- express their own agreement with publication of submitted contribution in the journal;
- declare that the contribution presents their original, hitherto unpublished work;
- declare their own agreement with specifying their workplace and contact e-mail address in the section "Authors' Contact List".

Accepted can be only texts submitted for publication sent by their authors/co-authors directly and with their written permission for publi-

cation; text submissions sent mediated through non-authors or non-co-authors of a submitted text delivered to the editorial office of the journal cannot be accepted for the following review procedure due to the absence of the author's/co-authors' consent.

Article III. Review Procedure

Reviewing the contributions for publication in the journal follows with a mutually anonymous (double-blind) review procedure realized independently and impartially by recognized external experts working in corresponding areas. The final decision on the inclusion of contributions for publication is made by the journal's editorial board based on the results of the review procedure.

Only contributions containing all mandatory parts in accordance with the prescribed structure of the contribution may be submitted for review procedure. Before the contributions are submitted for review procedure, the originality of the texts is formally checked by checking randomly selected strings of the texts of the contributions through the Internet search engines.

Report on results of the review procedure is made and archived on standardized forms.

Comprehensive information on results of the review procedure, together with guidance on how to proceed with submitted contributions, will contribution's submitters receive through an e-mail answer immediately after receiving the reviewers' written opinions by the journal's editorial office and final judging the results of the review procedure by the editorial board.

Contributions will be with adequate written justification automatically rejected in cases, if:

- the contributor hasn't provably completed the entire university education, i.e. the academic qualification of the second degree;
- contribution provably doesn't comply with the minimum standards and standard criteria of scientific ethics, which are imposed and generally respected by the scientific public and scientific community in relation to contributions of the given category (studies, essays, reviews on publications, information or reports), whether in terms of extent, content, methodological assumptions, applied methodology and similarly, or in terms of a proper, complete and scientifically cor-

rect indicating all the bibliographic references according to current citation standard ISO 690.

Article IV. Declaration of Accession to Codes and Principles of Publication Ethics of the Committee on Publication Ethics

The journal fully exercises and observes codes and principles of publication ethics of the Committee on Publication Ethics (COPE) published on the website of the Committee on Publication Ethics <https://publicationethics.org/>. Listed principles and guidelines of publication ethics are binding for contributors, journal's editorial board, journal's editors and editorial office, contribution reviewers as well as journal's publisher.

The journal rejects and strictly condemns any scientific and publishing unethical and academically dishonest practices, which include, among others, plagiarism, manipulation of citations or falsification, alteration, selective omission and fabrication of data and sources.

The editors and the Editorial Board of the journal actively make every effort to prevent as well as to eliminate the risk of any cases of scientifically and publicationally unethical and academically dishonest behaviour of all participating subjects.

In the event that the editors, the Editorial Board or the publisher of the journal are made aware of any manifestation of scientifically and publicationally unethical and academically dishonest research practices applied in connection with a submitted or already published paper in the journal, the editors or the publisher will follow the Committee on Publication Ethics's (COPE) guidance <https://publicationethics.org/guidance> in dealing with and correcting the revealed state of affairs, in accordance with the accepted principles and recommendations applicable to the following areas:

- Allegations of misconduct
<https://publicationethics.org/misconduct>
- Authorship and contributorship
<https://publicationethics.org/authorship>
- Complaints and appeals
<https://publicationethics.org/appeals>
- Conflicts of interest/Competing interests
<https://publicationethics.org/competinginterests>
- Data and reproducibility
<https://publicationethics.org/data>

- Ethical oversight
<https://publicationethics.org/oversight>
- Intellectual property
<https://publicationethics.org/intellectualproperty>
- Journal management
<https://publicationethics.org/management>
- Peer review processes
<https://publicationethics.org/peerreview>
- Post-publication discussions and corrections
<https://publicationethics.org/postpublication>

Article V. Independence and Impartiality

The journal is an independent and impartial international scientific online journal.

Article VI. Determining Law

The journal and all the related legal facts and legal actions are governed by the law of the Slovak Republic.

Trnava, Slovakia, December 31st, 2013

SOCIETAS ET IVRISPRVDENTIA

SOCIETAS ET IURISPRUDENTIA

Medzinárodný **International**
internetový vedecký časopis **Scientific Online Journal**
zameraný na právne otázky **for the Study of Legal Issues**
v interdisciplinárnych súvislostiach **in the Interdisciplinary Context**

Vydáva: Issued by:
Právnická fakulta Faculty of Law
Trnavská univerzita v Trnave Trnava University in Trnava
Slovenská republika Slovak Republic

Vychádza štvrťročne Issued Quarterly
2025, ročník XIII. 2025, Volume XIII.

URL časopisu: Journal's URL:
<https://sei.iuridica.truni.sk> <https://sei.iuridica.truni.sk>

Poštová adresa redakcie: Editorial Office Postal Address:
Kollárova 10 Kollárova 10
917 01 Trnava 917 01 Trnava
Slovenská republika Slovak Republic

E-mailová adresa redakcie: Editorial Office E-mail Address:
sei.journal@gmail.com sei.journal@gmail.com

Hlavný redaktor: Editor in Chief:
Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD. Doc. JUDr. Viktor Križan, PhD.

Výkonný redaktor: Executive Editor:
Ing. Jana Koprlová, PhD. Ing. Jana Koprlová, PhD.

© Právnická fakulta © Faculty of Law
Trnavská univerzita v Trnave Trnava University in Trnava
Slovenská republika Slovak Republic

ISSN 1339-5467

DOI: <https://doi.org/10.31262/1339-5467/2025/13/2>